

Delavska enotnost

Časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 12. decembra 1996 ☆ številka 57 ☆ letnik 55 ☆ odgovorni urednik: Ciril Brajer

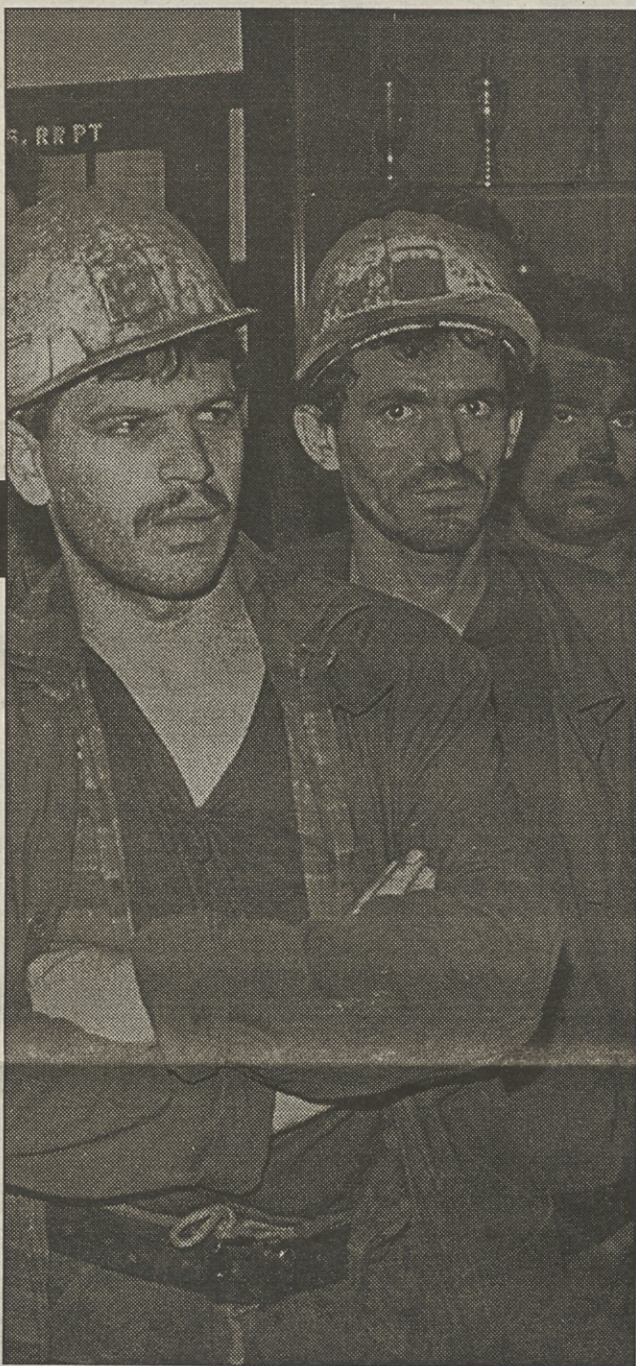
SOS ZA ZASAVJE

V Zasavju žal ni le rudarjenje tisto, ki počasi umira.

Stran 2

TUJE NALOŽBE ZA BOLJŠO KONKURENČNOST

Stran 6

VEČ KOT POLOVICA ČLANOV ZSSS IZ PODRAVJA IŠČE PRAVIČO NA SODIŠČU

V NEMČIJI SE SINDIKATI ZDRUŽUJEJO

Stran 3

Najvidnejši predstavniki sindikata kovinarjev Hrvaške, sindikata kovinarjev in rudarjev Makedonije in Skei Slovenije so se to sredo zbrali na Bledu, kjer se pogovarjajo o svojem delu in načinih sindikalnega boja. Kot je uvodoma ugotovil **Albert Vodovnik**, so pet let po razpadu bivše skupne države ugotovili, da lahko med seboj sodelujejo tako kot sindikati dežel z razvito demokracijo. Organizatorja seminarja sta sindikat švedskih kovinarjev (Svenska metal) in Fundacija Olafa Palmeja.

Za začetek je **Lidija Jerkič**, pravnica Skei, predstavila našo delovnopravno ureditev. Ocene in skupne ugotovitve udeležencev iz drugih držav, vodita jih Ivica Jakopčević in Alekso Kiprovski, bomo predstavili prihodnji teden.

F. K., foto S. B.

Sreda, 14⁰⁰

ZSSS zahteva popravke aneksa

Na današnji razširjeni seji je predsedstvo ZSSS ugotovilo, da predlog aneksa k splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo ni skladen z dogovorom, ki so ga partnerji podpisali 4. decembra. Po sklepu predsedstva bo ZSSS aneks podpisala le, če se bo prvi člen glasil:

»Ta pogodba začne veljati 1. 7. 1993 in velja do 31. 3. oziroma do 31. 5. 1997.«

Predsedstvo zahteva tudi črtanje drugega odstavka aneksa, ki je bil podpisan 9. decembra.

F. K.

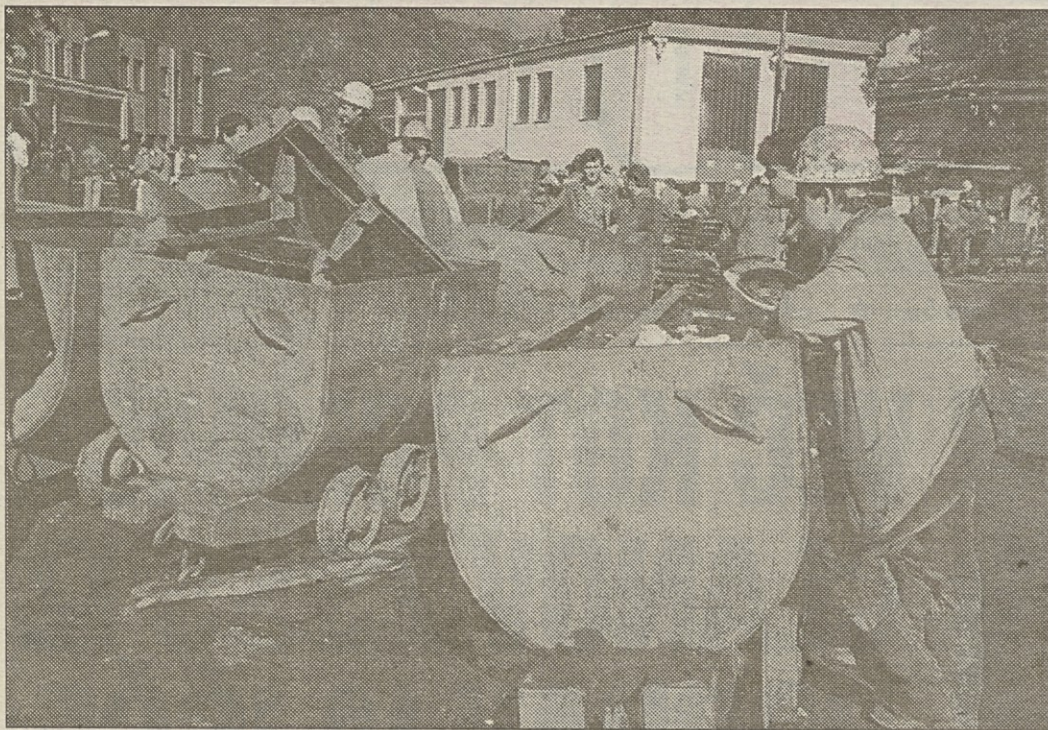
ZDRAVJE NA KARTICO

Se obeta nova afeta?

ZZZS je predstavil načrt projekta sistema kartice, ki bo zamenjal zdajšnje zdravstvene izkaznice. O tem pišemo na 7. strani.

Za naslednjo številko Delavske enotnosti pa napovedujemo še drugačne ocene projekta, ki ga nekateri strokovnjaki žigosajo kot »tehnično zelo dvomljivega«. Slovenske davkoplačevalce bo stal 33 milijonov DEM, kar pa naj bi bila pravzaprav le korupcijska afeta. Denar naj bi zavod namreč z lopato metal v zasebne žepe za nekaj zastarelega, v Nemčiji že propadlega, skratka neučinkovitega...

Več prihodnjič!

Zaton rudarjenja: Po izrednih naporih sindikata so s socialnim programom zagotovili status za 1.228 delavcev.

SOS ZA ZASAVJE

Piše: Ciril Urek

Raziskava Regionalni vidiki razvoja Slovenije ugotavlja, da se zasavska regija po vseh kriterijih uvršča na zadnje ali predzadnje mesto v slovenskem prostoru. To je tipična regija v industrijskem zatonu, za katero je značilna tudi depresivnost prebivalstva – »vdanost v usodo«.

Po letu 1981 je prebivalstvo stagniralo, indeks staranja je leta 1995 za 14 odstotkov presegel slovensko povprečje, brez tendenc, da bi se trend spremenil.

Značilnost zasavskega gospodarstva je majhno število gospodarskih družb na področju industrije, vendar pa so te po številu zaposlenih velike, saj zaposlujejo kar 78 odstotkov vseh zaposlenih v gospodarskih družbah.

Gospodarstvo regije je v letu 1995 poslabšalo finančne rezultate, saj je petkrat povečalo neto izgube.

Regija malo izvažajo, saj delež čistih prihodkov od izvoza znaša v skupnem prihodku le 17,9 odstotka in ima tendenco zmanjšanja. Najbolj izvozno usmerjeno je gospodarstvo občine Hrastnik, ki je ustvarilo kar 43,5 odstotka prihodkov na tujih trgih.

Storitve dejavnosti so najbolj razvite v občini Zagorje ob Savi, kjer ustvarijo 40 odstotkov prihodkov.

Najslabša donosnost

Rentabilnost gospodarstva zasavske regije je najslabša v Sloveniji, desega ne niti 50 odstotkov povprečne slovenske rentabilnosti. Vzrok za to je v sestavi industrije – elektrogospodarstvo, pridobivanje premoga, predelava nekovinskih rudnin, strojogradnja – z nizkimi dobički v prihodku in slabši produktivnosti.

Začuda, prednost gospodarstva regije je v podoprečnem dolgoročni kot tudi kratkoročni zadolženosti gospodarstva.

Občina Trbovlje je preko razpisa obveznic plasilala velika sredstva v Iskro Tovarno polprevodnikov, Strojno tovarno in IPOZ, vendar učinka praktično ni bilo. Skupna vsota je bila 10 milijonov nemških mark.

Narastajoča brezposelnost, ki se je v regiji pojavila že v začetku 90-ih let in je bila nadpovprečna se ujema s hudo krizo v industriji. Še nedokončan proces zapiranja rudnikov, veliko število invalidov, nedefinirana odločitev o gradnji TET 3 in težave v industriji, predvsem v strojogradnji, so konec lanskega leta in v prvi polovici letošnjega brezposelnost v regiji ponovno povečale in je visoko nad slovenskim povprečjem glede na delovno sposobno prebivalstvo.

Zaton rudarjenja

Še posebej izpostavljeno je vprašanje zapiranja rudnikov rjavih premogov v zasavskem bazenu. Po izrednem prizadevanju sindikata in RRP so s kadrovskega socialnim programom zagotovili, da je urejen status za okoli 1.228 delavcev, ki bodo ostali brez zapos-

slitev do leta 2000, ko mora biti zapiranje rudnikov končano.

Gre za predčasne upokojitve, prekvalifikacije in zaposlovanje na novih programih.

Za 1.550 zaposlenih rudarjev v Rudniku Trbovlje-Hrastnik je usodno vprašanje izgradnje TET 3. Če država v letu 1997 ne bo končno sprejela nacionalnega programa in odločitev o gradnji TET 3, lahko pride do najhujšega, to je nadaljnega zapiranja rudnikov in s tem kolapsa nezaposlenosti v regiji.

Predvsem se je v regiji povečal delež iskalcev zaposlitev zaradi stečajev in je najvišji v Sloveniji. Nadpovprečna je brezposelnost žensk, ki v prevladujoči industriji nimajo pravih možnosti za zaposlitev, prav tako je stopnja brezposelnosti mladih.

V takih skrajno neugodnih gospodarskih razmerah so sindikati v podjetjih in družbah skladno s svojo vlogo vlagali velike napore za ohranjanje materialne in socialne varnosti zaposlenih. Najtežje so bile razmere v nekaterih podjetjih kovinskopredelovalne industrije, kjer se vrstijo scenariji stečaj-prisilna poravnava in ponovne grožnje stečaja. Že nekaj mesecev so razmere izredno kritične v podjetjih dejavnosti trgovine in tekstila, še predvsem, ker je negotova usoda Peka.

Nekateri podatki

Občina	Število prebivalcev
Hrastnik	10.733
Trbovlje	18.866
Zagorje	17.041

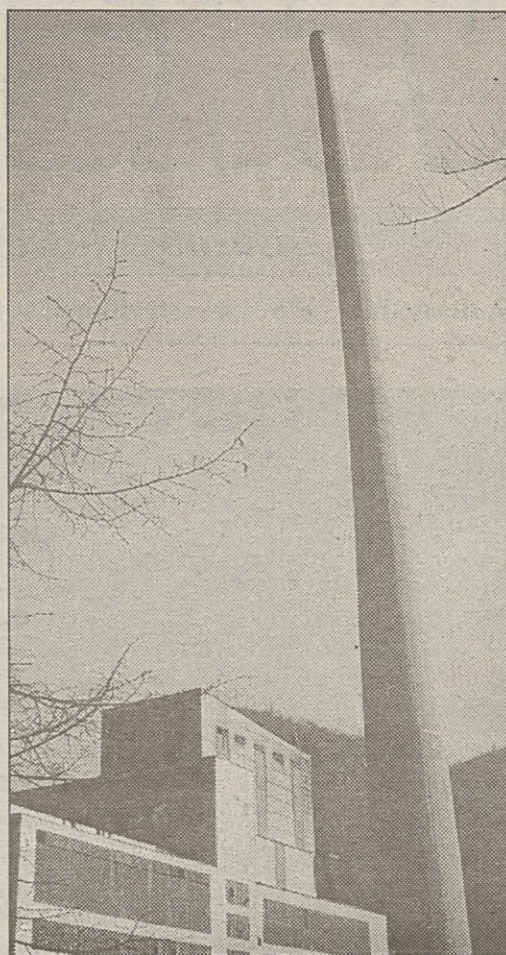
Stopnja brezposelnosti

Hrastnik	604 osebe ali 14 % na število aktivnega prebivalstva
Trbovlje	1.473 oseb ali 17,6 % na število aktivnega prebivalstva
Zagorje	1.057 oseb ali 10,3 % na število aktivnega prebivalstva

Delež iskalcev zaposlitve zaradi stečaja

	1994	1995	1996
Hrastnik	10,9 %	10,4 %	10,1 %
Trbovlje	16,8 %	20,2 %	24,3 %
Zagorje	17,5 %	15,7 %	17,0 %

Razmere se bodo po ocenah sindikalnih predsednikov še poslabšale, saj se nakazuje nadaljnji trend

Za 1.550 rudarjev je usodno vprašanje gradnje TET 3.

presežkov delavcev po končanem lastninjenju, še predvsem po bilanci za leto 1996.

Katastrofalno stanje se kaže tudi v neugodni starostni strukturi zaposlenih, kar povzroča velike odstopnosti z dela, in bolniške odstotnosti zelo presegajo slovensko povprečje.

Če se vprašanja kolektivnih pogodb ne bodo rešila ugodno za delojemalce, bo prišlo do kaotičnega stanja, saj se več sto delavcev ne bo moglo voziti na delo in bodo še povečali vrste nezaposlenih.

Klic na pomoč

V območni organizaciji ocenjujemo, da zaradi stanja, kakršno je v večini gospodarskih vej, zasavska regija najbolj potrebuje širšo pomoč pri prestrukturiranju

Makroekonomski pogoji poslovanja na monetarnem področju so letos slabši kot v lanskem letu in bodo nujni radikalnejši napor tudi sindikata, da se razmere pri izvoznikih z ukrepi ekonomske politike vlade uredijo.

Tako se v zasavski regiji pogoji gospodarjenja z nakazano problematiko izvoznega gospodarstva in prevelike javne porabe tudi v najbolj propulzivnih družbah zastrujejo.

Banke nam pijejo kri

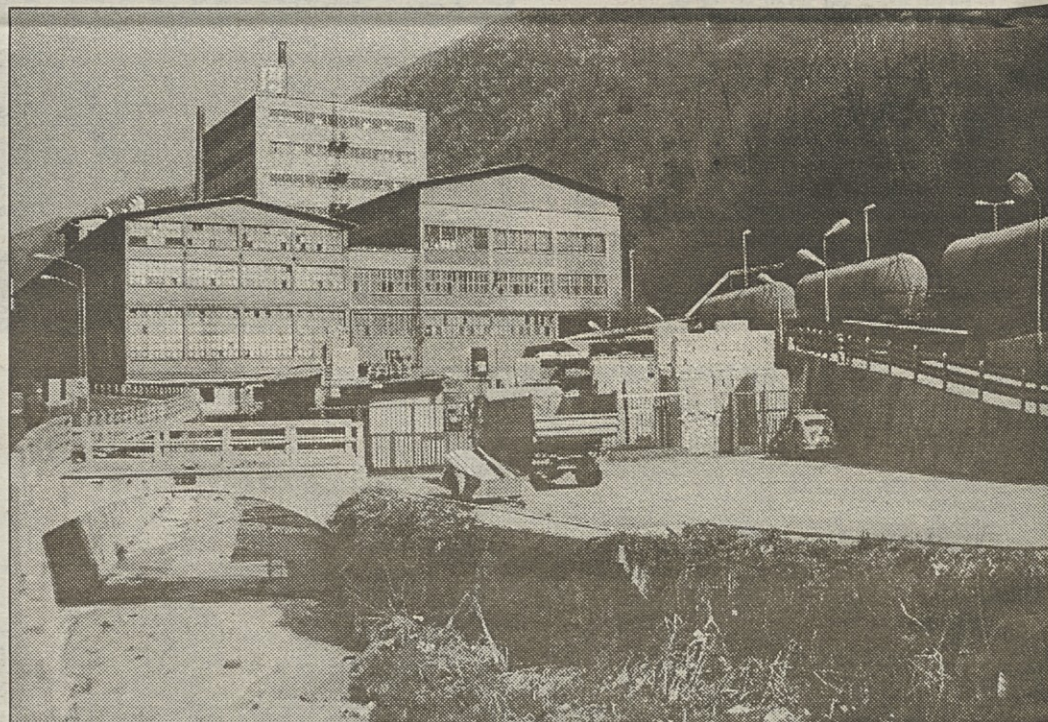
V Območni organizaciji ZSSS Zasavska že dalj časa z vso ostrino opozarjamo na nelogično situacijo z narodnoekonomskega vidika, ko so nekatera podjetja šla v stečaj ali prisilno poravnavo, pa so banke postale lastnice ali solastnice večjih kompleksov poslovnih prostorov podjetij. Najbolj tipična primera so poslovni prostori in proizvodne hale Strojne tovarne Trbovlje in bivše Iskre Tovarne polprevodnikov Trbovlje. Poslovna dejavnost se v teh novoustanovljenih družbah odvija v bistveno manjšem obsegu kot nekoč – STT je imela pred stečajem 1700 zaposlenih, danes jih ima le še okrog 200, Iskra je imela 740 zaposlenih, danes jim ima 160.

Preostali del poslovnih prostorov in industrijskih hal ostaja več let prazen in postopno propada. V območni organizaciji pričakujemo in zahtevamo, naj naši sindikalni predstavniki v Državnem svetu Republike Slovenije postavijo zahtevo, naj se vsi dejavniki od občine do državnih institucij vključijo v razreševanje teh usodnih vprašanj, da se bodo zagotovila privlačnejši pogoji za nove programe in odpiranje delovnih mest preko olajšav za podjetja, pomoč pri prekvalifikacijah in kreditiranju novih zaposlitev.

Razmere, ki nastajajo z radikalnejšim zmanjševanjem zaposlenih, narekujejo tudi oceno, kako nadaljevati z obstoječo organiziranostjo sindikata, kljub temu da smo v regiji zagotovili absolutno večino članstva v naših sindikatih, ki tvorijo ZSSS, saj stečaji, tehnološki presežki in upokojevanje zmanjšujejo članstvo in kritično mejo, nasprotno pa imajo stroški poslovanja tendenco rasti, na kar ne moremo vplivati. Tu so še socialne pomoči in povečani stroški iz naslova pravne varnosti članov in tistih, ki iščejo svoje upravičene pravice, pa so že na zavodu za zaposlovanje.

Kaj pa svobodni sindikati?!

Te zaostrene razmere na finančno-materialnem področju območja Zasavska so v neposredni povezavi z dejstvom, da se v sindikatih dejavnosti in Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije, kljub kongresnim sklepom, ne zmoremo dogovoriti o članarinskih razmerjih, pa saj velika večina ne čuti dnevnih stisk delavcev in lahko v celoti realizira svoje koeficiente ne

V Zasavski regiji se pogoji gospodarjenja zastrujejo tudi v najbolj propulzivnih družbah.

gospodarstva, ne samo materialno-finančno, ampak tudi kadrovske-svetovalno. Še predvsem programske zasnove programa Phare, ki je bil izdelan za regijo.

Pri najpomembnejših izvoznikih – Steklarna Hrastnik, Sijaj Hrastnik, Rudis Trbovlje, RGD Trbovlje, Iskra Semicon Trbovlje, Svea Zagorje in ETI Elektroelement Izlake povzročajo zaostajanje devalvacije tolarja za inflacijo in valutna neskladja, ki že predolge trajajo, velik izpad prihodka in jih vodijo v rdečo številke.

glede na kritičnost stanja na terenu.

Enaka slika se kaže tudi na področju pravne varnosti in zaščite delavcev, saj kljub obljubljenim in dogovorjenim terminom ni rešitve, kako v bodoče postaviti pravno službo v funkcijo članstva.

Zadeve so nadvse resne, zato predlagam, naj se vodstvo ZSSS odloči za razgovor, kako in na kakšen način nakopičene probleme skupaj razrešiti in tako ohraniti veliko delo, ki smo ga vložili, da je ZSSS praktično edini sindikat v zasavski regiji.

Delavska enotnost

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime:.....

Naziv podjetja ali ustanove:.....

Naslov:.....

Podpis naročnika:

Pri založbi ČZP Enotnost je izšla brošura POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

**ZAKON O POKOJNINSKEM
IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU**
(z najnovejšimi spremembami in dopolnitvami).

Cena: 3.200,00 SIT + 5 % davek

Naročila sprejemamo po telefonu: 061/321-255 ali faksu: 311-956

VEČ KOT POLOVICA ČLANOV ZSSS IZ PODRAVJA IŠČE PRAVICO NA SODIŠČU

Medtem ko se gospodarske razmere v Sloveniji že nekaj časa postopno izboljšujejo, se v Podravju slabšajo. Samo v Mariboru ima sedaj blokiran žiro račun skoraj 700 podjetij, ki imajo skupno preko 8 milijard tolarjev neporavnanih računov. Zaradi velikih likvidnostnih težav številna podjetja delavcem ne izplačujejo več plač in drugih prejemkov po kolektivni pogodbi. Zato je v mariborskih podjetjih pred koncem poslovne leta čedalje več stavk in drugih konfliktov med delodajalci in delavci.

Služba pravne pomoči zastopa 42.000 delavcev

V zadnjem mesecu so stavkali delavci v Piku, Timberiji in Minu iz Ruš, Iskri Relejih iz Makol, Lestru iz Ruš in še bi lahko naštevali. Vse več kolektivnih in individualnih sporov med delodajalci in delavci pa se konča na sodišču.

neizplačanih odškodnin in različnih drugih prejemkov."

Terjatev "težka" pet škatel

"Vsega omenjenega dela ne bi zmogli, če si ne bi pripravili ustreznih računalniških programov za izračunavanje terjatev. Kljub temu pa je priprava terjatev za vsako podjetje zahteven posel, tako po strokovni kot po administrativni plati," pravi Krašovčeva.

"V stečajnem postopku za mariborski Tam zastopamo denimo 3833 delavcev," pravi odvetnica Vesna Zakeršnik. "Prijava terjatev obsega 98 strani, saj smo se pri Tamu srečali s 23 različnimi vrstami terjatev. Prilog k terjatom pa je za pet velikih kartonskih škatel in za dve mapi. Celotno dokumentacijo za Tam smo po vsebinski plati pripravljali okoli 15 dni, nato pa smo potrebovali še en teden za tehnično pripravo dokumentacije. Teden dni so trije printerji delali tako rekoč

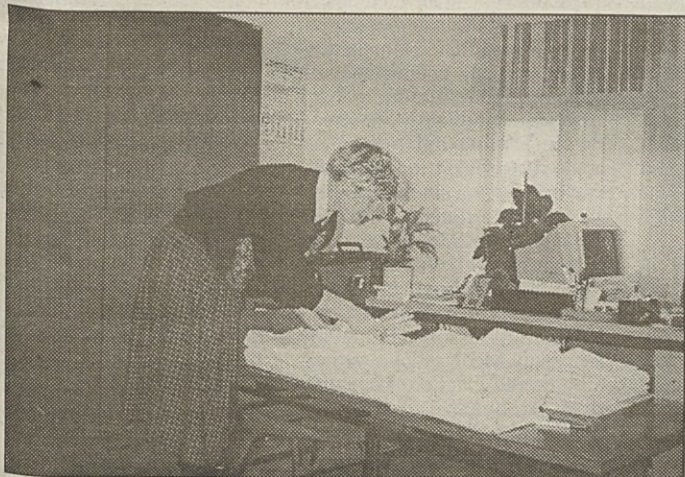
podjetje v stečaj. Potem mora delavec prijaviti terjatve v stečajnem postopku in celotna zgodba se začne od začetka... Resnično bi bilo treba zakonodajo na tem področju poenostaviti!"

Sporov pa je proti koncu poslovnega leta iz dneva v dan več in ne manj. "Vsi - od sodišč do inšpekcij - imajo delo normirano. Samo v sindikatih nimamo norme: pomoč nudimo vsem našim članom, ki zanj zaposlijo, ne glede na njihovo število. Čim več je konfliktov med delodajalci in delavci in čim več podjetij mora v stečaj, tem večji je obseg našega dela," pravi Vekoslava Krašovec. "V naši območni organizaciji je okoli 72.000 članov postopkih oziroma sporih. Če bi zanemarili dejstvo, da nekatere delavce zastopamo v več različnih sporih, bi lahko rekli, da se mora na sodišču za svoje pravice boriti že 57 odstotkov naših članov. Nad tem podatkom pa bi se morali temeljito zamisliti vsi, ki so odgo-

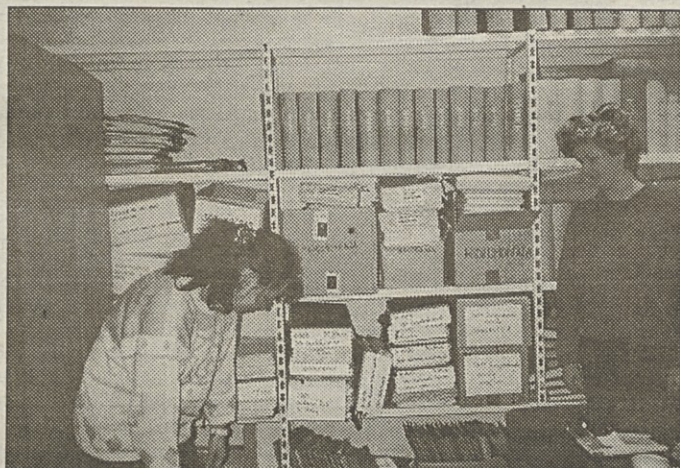
vorni za sprejemanje in uresničevanje zakonov na delovnopravnem področju."

Delavcem pomaga samo še sindikat

Marsikateri delavec se brez pomoči sindikata na sodišču ne bi mogel pravdati za svoje pravice, ker je to zanj predrago. Pravdanje za delavske pravice pa je drago tudi za sindikat. Glede na to, da delodajalci delavcem vse pogostejše kršijo temeljne pravice, se postavlja vprašanje, kako dolgo bo sindikat še finančno zmogel sam nositi breme bitke za spoštovanje delavskih pravic. Ali v tej državi zares ni več nikogar razen sindikata, ki bi mu bilo mar, kako delodajalci spoštujejo delavske pravice? Ali ni to v državi, ki bi rada veljala za pravno in socialno, tudi naloga vseh državnih organov - od državnega zbora in vlade do delovne inšpekcije? *Tomaž Kšela*

Priprava terjatev delavcev ob stečaju Jeklotehne

Ob prijavi terjatev za 3833 delavcev Tama je bilo treba pripraviti za pet velikih škatel dokumentacije

"Ta trenutek zastopa naša služba pravne pomoči že 42 tisoč delavcev, ki so se prisiljeni za svoje pravice pravdati na sodiščih," pravi sekretarka območne organizacije ZSSS za Podravje Vekoslava Krašovec. "Služba zastopa samo tiste delavce, ki so člani Svobodnih sindikatov in ki redno plačujejo članarino. Člani lahko poiščejo pomoč pri službi pravne pomoči samo z napotnico, ki jim jo izda sekretar območnega odbora sindikata dejavnosti. Takšna organizacija dela je dvakrat koristna: na eni strani so sindikalni funkcionarji, ki izdajajo napotnice, tekoče obveščeni o problemih in konfliktih v posameznih podjetjih, po drugi strani pa naša služba pravne pomoči brezplačno zastopa zares samo tiste člane, ki imajo po naših aktih do tega tudi pravico."

"V Podravju je v stečajnih postopkih že več kot 100 srednje velikih in velikih podjetij. Naša služba pravne pomoči zastopa v stečajnih postopkih skupaj okoli 22 tisoč delavcev," pravi Vekoslava Krašovec. "To pomeni, da smo morali za vse omenjene delavce vložiti terjatve v stečajnem postopku, ki jih je potrebno predhodno izračunati. Za vsakega delavca, ki v stečajnem postopku nastopa kot upnik, je potrebno posebej izračunati, koliko so njegove terjatve iz naslova premoženja izplačanih plač, neizplačanih plač, premoženja izplačanih regresov za letni dopust, premoženja izplačanih regresov za malico,

noč in dan, pa tudi fotokopirni stroj je bil pošteno obremenjen. Prijavo terjatev za delavce Tama z vso dokumentacijo smo morali na sodišče odpeljati z dvema avtomobiloma..."

Deset tisoč individualnih sporov

"Pravna služba naše območne organizacije zastopa tudi 10.000 delavcev, ki so v individualnem sporu z delodajalcem. Največkrat se delavci zatečejo na sodišče zaradi tega, ker so bili nezakonito uvrščeni na spisek trajno presežnih delavcev ali ker jim je nezakonito prenehalo delovno razmerje. Velikokrat delavci tožijo podjetje tudi za izplačilo odpravnine, regresa in drugih prejemkov," pojasnjuje Krašovčeva. "Žal pa morajo delavci na pravico na sodišču čakati zelo dolgo. Trenutno rešujejo delovna sodišča spore iz 1992. leta. Običajno mora delavec čakati na pravnomočno odločbo sodišča od tri do pet let. Potem pa mora delavec še lep čas čakati na izvršbo, če je ta sploh mogoča, saj gre v času pravnega marsikatero

PRED NOVIMI ZAOSTRITVAMI V LITOSTROJU?

Po odhodu bivšega predsednika Koncerna Litostroj Jožeta Duhovnika se je položaj v tem podjetju le začasno umiril. Zaposlene so prejšnji mesec vznemirile ugotovitve o negativnem poslovanju v preteklih letih. Po nekaterih ocenah se je bivši predsednik koncerna preveč ukvarjal s projektom lastninjenja, po katerem naj bi prevzel večinsko lastništvo koncerna in tako postal največji kapitalist v naši mladi državi. Predplačila za turbine dravskih hidroelektrarn, ki bi naročnikom že morale biti dobavljene, je biveše poslovodstvo porabilo za druge namene.

Zaradi teh ocen in podatkov je Marjan Pirc, predsednik SKEI v Litostroju poslal protestno pismo Antonu Matjašiču, predsedniku nadzornega sveta Koncerna Litostroj. Imenovanega najprej opozarja, da bi izplačilo velike odpravnine bivšemu predsedniku koncerna ogrozilo krhko socialno premirje v podjetju. Od nadzornega sveta zato zahteva, naj prekliče sporazumno prenehanje delo-

vne razmerja z Jožetom Duhovnikom. V pismu je poudaril, da je bil Duhovnik iz podjetja nagnan zaradi slabih rezultatov. Med njegovo vladavino je Litostroj prodal veliko premoženja, ostale so le tovarne, ki naj bi zaposlenim dajale kruh. Bivši predsednik Jože Duhovnik pa je obdržal službeni avto, last Litostroja, in se še naprej vozil.

Pirc opozarja tudi nadzorni svet, da kljub slabim rezultatom ni obravnaval odgovornosti bivšega poslovodstva. Nadzornemu svetu očita, da je Jožetu Duhovniku dajal vedno nova in nova pooblastila. Za slabo poslovanje v preteklih letih je potemtakem dogovorjen tudi nadzorni svet. Skei zahteva, naj nadzorni svet vse to obravnava in ugotovi odgovornost. Na pismo z datumom 3. december Skei še ni dobil nobenega odgovora.

Od novega predsednika koncerna Staneta Stalowskega je Skei istega dne pisno zahteval, naj mu pošlje program reševanja Litostroja. Pri prevzemanju te funkcije je namreč program reševanja obljubil in Skei je zato pristal na začasno socialno premirje.

Skei je Stalowskega še vprašal, kakšna bo usoda odstopnih izjav, ki so jih direktorji Litostrojevih družb podpisali med septembrsko stavko. Ker nekateri direktorji niso dokazali sposobnosti vodenja družb, bi odstopne izjave morali upoštevati, menijo v Skei. Na pismo, odposlano 3. decembra, Stalowski še ni odgovoril.

Kot nam je povedal Albert Vodovnik, predsednik Skei Slovenije, vsa ta opozorila kažejo, da bivši predsednik Litostroja še ni dokončno odšel iz koncerna. Ostal je namreč član več nadzornih svetov Litostrojevih družb. Menda računa tudi na vrnitev na prvi položaj v koncernu. Nekateri direktorji družb naj bi bili še vedno pod njegovim vplivom.

Poslovni položaj Litostroja se v takšnih razmerah ne more izboljšati in prav možno je, da bo podjetje zelo kmalu potrebovalo novo pomoč. *F. K.*

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije organizira izobraževalni seminar

UČINKOVITO SOUPRAVLJANJE

Namen izobraževalnega seminarja je teoretična in praktična usposobitev članov svetov delavcev in sindikalnih zaupnikov na področju soupravljanja.

Seminarja se lahko udeležijo člani sindikatov, ki so združeni v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije.

Čas: 13. - 15. januar 1997

Kraj: Sindikalni izobraževalni center Radovljica, Gradnikova 1

PROGRAM SEMINARJA

Ponedeljek, 13. januar 1997

od 9.00 do 13.30 ure;

Tema I:

NAČIN IN STRATEGIJA DELOVANJA SVETA DELAVCEV

Nosilec: Milan Utroša, član predsedstva Sveta ZSSS

od 13.30 do 15.00 ure: ODMOR

od 15.00 do 18.00 ure

Tema II:

VLOGA IN NALOGE SVETA DELAVCEV NA PODROČJU STATUSNIH IN KADROVSKIH ZADEV TER REŠEVANJA SPOROV Z DELODAJALCI

Nosilec: Gregor Miklič, član predsedstva Sveta ZSSS

Torek, 14. januar 1997

od 9.00 do 12.00 ure;

Tema III:

SOUPRAVLJANJE DELAVCEV TER VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU

Nosilec: Lučka Böhm, svetovalka Sveta ZSSS

od 12.00 do 14.00 ure: ODMOR

od 14.00 do 18.00 ure:

Tema IV:

VLOGA SVETA DELAVCEV NA PODROČJU PLAČ TER PRI OBRAVNAVI GOSPODARSKIH REZULTATOV DRUŽBE

Nosilec: Vekoslava Krašovec, sekretarka Območne organizacije ZSSS Podravje

Sreda, 15. januar 1997

od 9.00 do 12.30 ure:

Tema V:

KOLEKTIVNE POGODBE IN SOUPRAVLJANJE

Nosilec: Metka Roksančič, ZSSS

od 12.30 do 14.00 ure: ODMOR

od 14.00 do 17.00 ure:

Tema VI:

VODENJE SEJ SVETA DELAVCEV, ODNOSI IN KOMUNICIRANJE

Nosilec: Ciril Urek, sekretar Območne organizacije ZSSS Zasavje

Metode dela: predavanje, intenzivno sodelovanje udeležencev, igranje vlog. Prijave za seminar na izpolnjeni prijavnici pošljite na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Dalmatinova 4, Ljubljana.

Prijave pošljite najkasneje do 7. januarja 1997.

Seminar bomo izvedli, če bo najmanj 25 prijav; če bo prijav več, bomo preostale prijavitelje uvrstili na naslednji seminar.

Kotizacija za seminar, ki vključuje tudi obsežno strokovno gradivo, znaša 22.000 SIT za posameznega udeleženca. Prijavnici za seminar je treba priložiti tudi potrdilo o plačani kotizaciji (kopijo virmana).

Kotizacijo nakažite na ŽR Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, št. 50101-678-47511. Na virmanu pod namen nakazila pripišite "Seminar II", sklic na številko 07.

Stroške za člane svetov delavcev krije, skladno z zakonom in dogovorom med svetom delavcev in delodajalcem, delodajalec.

Za udeležence, ki želijo biti nastanjeni v SIC Radovljica, je treba to navesti pod ustrezno rubriko v prijavnici.

Stroški bivanja in prehrane se poravnajo v SIC (polni penzion v dvoposteljni sobi je 6.000 SIT).

Odgovore na dodatna vprašanja in pojasnila v zvezi s tem seminarjem dobite pri Vandi Rešeta po telefonu 061/316-489 in pri Klari Šimic, tel. 061/13-10-156.

Vanda Rešeta,
vodja izobraževanja pri Svetu ZSSS

PRIJAVNICA

za izobraževalni seminar UČINKOVITO SOUPRAVLJANJE

ki bo od 13. do 15. januarja 1997 v SIC Radovljica

Ime in priimek:

Datum rojstva:

Izobrazba, stopnja izobrazbe:

Naslov doma:

Zaposlitev: naziv in naslov družbe:

— delovno mesto:

Član sindikata dejavnosti Slovenije:

Član sveta delavcev: DA NE

Telefona: doma:

— v službi:

OPOMBA: Med seminarjem bo udeleženec nastanjen v SIC Radovljica: DA NE

V Žig in podpis odgovorne osebe:

dne

V NEMČIJI SE SINDIKATI ZDRUŽUJEJO

Na povabilo Diterja Schulteja, predsednika DGB Zvezne republike Nemčije, je Dušan Semolič, predsednik ZSSS, prejšnji teden obiskal Düsseldorf, sedež največje nemške sindikalne zveze. Kot nam je po vrnitvi povedal, so govorili zlasti o krepitvi medsebojnega sodelovanja. Seznanil se je tudi s spremembami v DGB, ki jih je sprejel njen nedavni kongres. Spremembe programa že veljajo, o novi organiziranosti pa bo odločil redni kongres leta 1998.

Osnednja sprememba v novem programu DGB je opredelitev za socialno urejeno tržno ekonomijo. Pri pokojninskem zavarovanju se zavzemajo za postopne spremembe.

Sedanje finančne zagate v pokojninskih blagajnah pa so po mnenju DGB rešljive le z večjim zaposlovanjem in povečanjem števila zavarovancev. DGB se bo verjetno morala sprijazniti s črtanjem 100-odstotnega nadomestila za čas bolezenske odsotnosti z dela, kar so nemški kovinarji izbojevali pred več desetletji. Po novem bodo tolikšno nadomestilo lahko imeli le delavci posameznih podjetij, če bodo delodajalci nanjo pristali. Večina zaposlenih pa bo prejemale le 80-odstotno »bolniško«.

V DGB je zdaj 15 sindikatov, prihodnje leto jih bo le še 10, saj se bodo nekateri združili. Do tega

prihaja zaradi sprememb v sestavi gospodarstva in zaradi nujnosti krepitve moči sindikatov. Nemški sindikati so namreč spoznali, da lahko v boju z delodajalci, ki nenehno težijo k zmanjševanju pravic zaposlenih, zmagajo le, če so dovolj močni. Dosedanji samostojni sindikati energetiki, kemije in usnarstva se bodo prvi združili v le en sindikat.

DGB in ZSSS bosta torej vzpostavili bilateralne odnose, zaradi česar nas bo prihodnje leto obiskala njihova številnejša delegacija. Odnose s prijatelji iz DGB Bavarške pa bo ZSSS razvijala še naprej, je zaključil Semolič. *F. K.*

12. decembra 1996

Sindikalna lista

Prvi del

december 1996

- 1. Dnevnice**
 - cela dnevica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti) 3.500,00
 - polovična dnevica (nad 8 do 12 ur odsotnosti) 1.750,00
 - znižana dnevica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem) 1.218,00
- 2. Kilometrini (od 26. 7. 96 dalje)** 24,84
- 3. Ločeno življenje** 48.416,00
- 4. Prenočišče** - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec
- 5. Regres za prehrano** 12.204,00

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje julij–september 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 78.281 SIT.

- 1. Jubilejne nagrade**
 - za 10 let 39.141,00
 - za 20 let 58.711,00
 - za 30 let 78.281,00
 - 2. Nagrada ob upokojitvi** 234.843,00
 - 3. Solidarnostne pomoči** 78.281,00
- Vir: Zavod RS za statistiko Strokovna služba ZSSS

Opomba:

Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

Dopolnilni podatki

V skladu z zakonom o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Ur. l. RS, št. 34/96) v sindikalni listi objavljamo podatke, potrebne za izvajanje sporazuma:

- 1. Minimalna plača** za mesec oktober, november in december 1996 55.061 SIT
 - 2. Regres za letni dopust** je v uspešnih podjetjih možno izplačati do višine povprečne plače v gospodarstvu za zadnje 3 mesece v bruto znesku; povprečna plača v bruto znesku za obdobje julij–september znaša 122.041 SIT
- Strokovna služba ZSSS

Piše: Metka Roksančič

Kako deluje Evropska unija (3)

Organizacije in ustanove v EU

Evropski parlament

Evropski parlament sestavljajo predstavniki ljudstev držav članic in je demokratični glas prebivalcev Evrope. Člani parlamenta so izvoljeni na neposrednih splošnih volitvah vsakih pet let. Zadnje volitve so bile junija 1994. Parlament šteje 626 članov – poslancev. Število predstavnikov iz posameznih držav članic ustreza načelu proporcionalnosti. Največ poslancev je iz Nemčije (99), najmanj pa iz Luksemburga (6). Vseh 626 poslancev v Evropskem parlamentu ne nastopa kot nacionalna delegacija, temveč kot frakcija po strankarski pripadnosti (frakcija socialno demokratičnih strank Evrope – 221 članov itd.).

Sedež parlamenta je v Strasbourgu, kjer se člani sestajajo vsak mesec na enotedenskih plenarnih sejah. Člani parlamenta se sestajajo tudi na krajših sestankih v Bruslju, kjer imajo svoje stalne prostore in pisarne. Sekretariat parlamenta, za katerega dela približno 3500 uradnikov in sodelavcev frakcij, pa ima svoj sedež v Luxemburgu.

Parlament odloča z absolutno večino oddanih glasov. Za Evropski parlament se poudarja, da je govornica državljani EU in moč za nadaljnje združevanje Evrope. Predvsem pa ima parlament vlogo dajanja spodbud, ki se kaže v številnih iniciativah za izgradnjo skupne politike na različnih področjih. Parlament je tudi kontrolni organ.

Potrdjujejo Evropsko komisijo in jo lahko s dvotretjinsko večino prisili k odstopu. Ta pravica še nikoli ni bila uporabljena. Opredeljuje se do delovnega programa Komisije in tekoča nadzira ustreznost izvajanja skupne politike, še posebej s postavljanjem pisnih in ustnih vprašanj Komisiji in Svetu ministrov. Pri zelo pomembnih odločitvah (pristop novih članic, sporazumi o združevanju, trgovinski dogovori s tretjimi državami...) mora Svet ministrov pridobiti soglasje Parlamenta. V zakonodajnem postopku ima Parlament za pomembna področja pristojnost soodločanja skupaj s Svetom. Skupaj s Svetom ministrov je Evropski parlament proračunska oblast, ki sprejema skupni letni proračun (za leto 1995 približno 80 milijard ekujev) in nadzira njegovo porabo. Na ta način Parlament izkazuje politične prioritete Unije.

Evropski svet

Evropski svet je postal leta 1974 najvišje politično telo Unije, čeprav to ne izhaja iz ustanovitvenih listin. Sestavljajo ga predsedniki držav in vlad članic. Srečujejo se najmanj dvakrat letno skupaj s predsednikom Evropske komisije. Evropski svet daje skupni politiki potrebne pobude in smernice za bodoči razvoj Unije. Pomembnost Evropskega sveta je povezana z avtoriteto, ki jo imajo predsedniki držav in vlad v svojih lastnih državah.

Evropskega sveta ne smemo zamenjevati s Svetom Evrope (organizacije 27 držav, ki je bila ustanovljena leta 1949), katerega članica je že Slovenija.

Sodišče

Sodišče sestavlja 15 sodnikov – po eden iz držav članic – skupaj z devetimi generalnimi odvetniki. Sodnike nominirajo države članice, imenuje pa jih Svet ministrov. Imenovani so za šest let.

Evropsko sodišče s sedežem v Luxemburgu je najvišje pristojno sodišče v EU za področja, za katera se uporablja pravo Unije. Členi Pogodbe, na katerih je Unija zgrajena, in iz njih izhajajoča zakonodaja, so postali del nacionalnega prava držav članic. Pravo Unije je nad nacionalnim pravom. Sodišče ureja spore med državami članicami, med Unijo in državami članicami, med ustanovami, med posamezniki in Unijo, vključno s pritožbami zaposlenih pri EU.

Predstavljeni so bili najpomembnejši organi in ustanove EU. Za uresničevanje ciljev in ustanovitvenih pogodb je bilo oblikovanih še nekaj drugih organov. V nadaljevanju bosta predstavljena le še dva odbora, ki sta za nas vsebinsko pomembna, gospodarski in socialni odbor ter odbor regij.

sindikalni

PRIHAJA ČAS VELIKIH ORGANIZACIJSKIH SPREMENB

Prejšnji teden je bila v Ljubljani 23. seja izvršnega odbora Sindikata delavcev trgovine Slovenije (SDT), že enajsta v tem letu. SDT tako zaokrožuje leto, ki je bilo zanj polno presenečenj, na katera se je moral odzvati hitro in učinkovito.

Najtrši »projekt« za SDT v tem obdobju je bila gotovo opozorilna stavka. Glede na razpršenost članstva je bila zgledno organizirana in je članstvu pomembno dvignila samozavest, Sindikata delavcev trgovine Slovenije pa ugled. Pripomogla je, da se je začelo vprašanje odpovedi splošne kolektivne pogodbe in nekaterih panožnih razreševati v korist sindikatov in njegovega članstva.

Na seji izvršnega odbora prejšnji teden so bili člani, potem ko so brez razprave sprejeli pisno poročilo sekretarja o delu med sejama, temeljito seznanjeni z vsemi aktivnostmi ZSSS v zvezi s spremembo splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Enotna ocena članov izvršnega odbora je bila, da ravnanje Gospodarske zbornice Slovenije in nato 4. decembra podpisani skupni dogovor med delodajalci in sindikati že daje prve rezultate. Kot kaže, so delodajalci po velikih protestih in vzorno izpeljani opozorilni stavki v oktobru vendarle nekoliko popustili. Na seji izvršnega odbora smo ocenili, da bi se na teh izhodiščih lažje in verjetno uspešneje začela pogajanja tudi za »prenovo« Kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije. Glede načrtovanega referenduma, ki naj bi ga Zveza svobodnih sindikatov Slovenije organizirala v januarju, so imeli člani pomisleke, po tehtni razpravi pa so se vendarle odločili, da se bo v nastajanje tega zahtevnega projekta vključil tudi SDT. Poudarili so, da je treba nadaljevati odločno akcijo Zveze in vseh sindikatov, tudi tistih, ki se do sedaj nekaterim akcijam niso pridružili.

Na seji je bila sprejeta tudi »strategija« nadaljnjih aktivnosti izvršnega odbora za obrambo in dopolnitev Kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije. Ena od osnovnih nalog bo realizacija upravičenih zahtev, sprejetih na izredni konferenci ZSSS po odpovedi splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Na teh izhodiščih bo izvršni odbor podprl tudi skupni dogovor med delodajalci in sindikati in podpis aneksa k splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo. Člani so sprejeli kritično oceno, ker delodajalska stran ni sprejela pisne in obrazložene pobude SDT o preklicu odpovedi Kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije.

Vročna tema, s katero so se člani izvršnega odbora ponovno spopadli, je bila članarina. Seznanili so se s stališči nekaterih območnih odborov, ki v načelu podpirajo prehod na enoodstotno članarino. Več pripomb pa je bilo v območnih odborih in na oktobrski seji republiškega odbora glede notranje delitve in nepripravljenosti nekaterih projektov, ki širijo ugodnosti članov.

Na te in druge pripombe se je vodstvo Sindikata delavcev trgovine Slovenije odzvalo tako, da je izdelalo podrobno primerjalno analizo članarine med obstoječim pravilnikom in predlogom, vključno s spremenjenim delitvenim razmerjem pri posameznih organizacijskih ravneh v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije. Pri tem je bilo poudarjeno, da je nujno strokovno in organizacijsko krepiti vse ravni sindikalnega organiziranja, vključno z območno organizacijo ZSSS, ki bo morala gledati na položaj delavcev prevzeti vlogo strokovnega servisa, njeni delavci pa funkcijo pooblaščenih zunanjih sindikalnih zaupnikov. Med številnimi variantnimi predlogi delitvenih razmerij so se odločili vodstvu ZSSS predlagati varianto, po kateri naj bi v družbi ostalo 40 odstotkov, preostalo pa bi se delilo tako, da bi polovico ostalo območni organizaciji ZSSS, desetina Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije, preostalo pa sindikatom dejavnosti. Končno besedo o članarini bodo sredi januarja izrekli člani republiškega odbora. Ti bodo sprejeli tudi program vseh potrebnih aktivnosti pri prehodu na nov,

prehod na enoodstotno članarino. Več pripomb pa je bilo v območnih odborih in na oktobrski seji republiškega odbora glede notranje delitve in nepripravljenosti nekaterih projektov, ki širijo ugodnosti članov.

Na te in druge pripombe se je vodstvo Sindikata delavcev trgovine Slovenije odzvalo tako, da je izdelalo podrobno primerjalno analizo članarine med obstoječim pravilnikom in predlogom, vključno s spremenjenim delitvenim razmerjem pri posameznih organizacijskih ravneh v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije. Pri tem je bilo poudarjeno, da je nujno strokovno in organizacijsko krepiti vse ravni sindikalnega organiziranja, vključno z območno organizacijo ZSSS, ki bo morala gledati na položaj delavcev prevzeti vlogo strokovnega servisa, njeni delavci pa funkcijo pooblaščenih zunanjih sindikalnih zaupnikov. Med številnimi variantnimi predlogi delitvenih razmerij so se odločili vodstvu ZSSS predlagati varianto, po kateri naj bi v družbi ostalo 40 odstotkov, preostalo pa bi se delilo tako, da bi polovico ostalo območni organizaciji ZSSS, desetina Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije, preostalo pa sindikatom dejavnosti. Končno besedo o članarini bodo sredi januarja izrekli člani republiškega odbora. Ti bodo sprejeli tudi program vseh potrebnih aktivnosti pri prehodu na nov,

v konferenci ZSSS dogovorjen Pravilnik.

Svoje vodstvo so še zadolžili naj pripravi poslovnik o oblikovanju in uporabi stavkovnega sklada. Od predsedstva ZSSS pa pričakujejo konkreten projekt kadrovske izpopolnitve in predlog pogodbe o dodatnem nezgodnem zavarovanju.

Razprava na seji izvršnega odbora ni mogla mimo sprememb statističnih klasifikacij dejavnosti v Republiki Sloveniji po podpisu pridružitvenega sporazuma z Evropsko unijo. Te so usklajene z mednarodnimi statističnimi standardi in so za dejavnost trgovine Slovenije ugodne, saj njena dejavnost pomembno širijo. »Trgovina«, kot je bila opredeljena v sedanji standardni klasifikaciji dejavnosti, dobiva novo klasifikacijo z nazivom: »Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke potrošnje«. Te spremembe bodo nedvomno zahtevale drugačno organiziranost posameznih sindikatov dejavnosti v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije. Zahtevale bodo tudi povsem spremenjene in dopolnjene panožne kolektivne pogodbe. V letu, ki je pred nami, čakajo Sindikat delavcev trgovine Slovenije poleg vsebinskih nalog tudi velike organizacijske spremembe, ki naj bi ga uvrstile v enega najštevilnejših panožnih sindikatov držav.

Sandi Bartol

NEVARNA RAZMERJA

Pretekli petek so se po dolgotrajnih pripravah zbrali na razširjeni seji člani konference območne organizacije ZSSS Zasavje.

Po uspešni splošni opozorilni stavki v oktobru so v ospredje postavili nadaljnje aktivnosti ZSSS ob odpovedi splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo in panožnih kolektivnih pogodb ter se seznanili s skupnim dogovorom med delodajalci in sindikati.

Še posebej odmevna je bila informacija o Prehodni oceni razmer v zasavski regiji ali SOS za Zasavje, iz katere je razvidna vsa kritičnost na gospodarskem in socialnem področju v tej regiji. Še posebej je boleča stopnja nezaposlenosti in – stečaji.

Za zaposlene rudarje v Rudniku Hrastnik-Trbovlje je nadvse usodno vprašanje gradnja TET III. Če država v letu 1997 končno ne bo sprejela nacionalnega programa in odločitve o gradnji nove termoelektrarne, lahko pride do najhujšega, to je zapiranja rudnikov, s tem pa do kolapsa (ne)zaposlenosti v regiji.

Vsa ta vprašanja v Zasavju so nadvse resna, zato konferenca predlaga pogovor z vodstvom ZSSS, da bi skupaj poiskali rešitve za odpravo nakopičenih problemov in tako ohranili veliko vloženo delo, da so sindikati dejav-

»Kameradi«, kaj bo z nami, če ne bo odločitve o TET III...?

nosti in ZSSS praktično edini sindikat v zasavski regiji.

Ob bližajočih novoletnih praznikih želim vsem članom sindikata in njihovim zaupnikom, naj bo novo leto srečno, zadovoljno in zdravo. Vsem članom, ki so nezaposleni, v stečajnih postopkih

ali v ekonomskih in socialnih stiskah, bo sindikalna posadka: Tjaša, Ljubo, Janez in Ciril naprej poskušala iskati skupne rešitve in morda bomo za marsikatero terega uspeli. Tudi vsem sindikalnim prijateljem na Dalmatinskih 4 in širom Slovenije, pa novim in stariim prijateljem DE, želim srečno in uspešno novo leto.

Ciril Urek, sekretar

Po pravico na sodišče

Delavke Catago Sporta, ki jim je po navedbah predstavnikov sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije delodajalec kršil temeljne pravice iz delovnega razmerja in jih nato še nezakonito odpustil, o čemer smo poročali v predzadnji številki, so se na sklep o odpovedi delovnega razmerja pritožile. Pritožbeni organ v podjetju je njihovo pritožbo zavrnil, ne da bi jim dal možnost zagovora. Po besedah Stanislava Šajna so bile tako delavke disciplinsko odpuščene, ne da bi vedele, kdo, kdaj in zakaj je proti njim sprožil disciplinski postopek.

»Kljub temu, da je delodajalec delavke več kot očitno nezakonito odpustil, ker jim ni mogel izplačati že zasluženih plač in ker so želele s stavko zavarovati svoje pravice, jih delovna inšpekcija v Mariboru ni zaščitila. Delavke bodo s pomočjo sindikata nemudoma vložile tožbo za zaščito svojih pravic na delovnem sodišču, vendar pa je vprašanje, ali jim bo zavod za zaposlovanje priznal pravico do denarnega nadomestila do pravnomočnosti sodbe. Kaj lahko se zgodi, da bodo nezakonito odpuščene ostale brez vsakršnih dohodkov in brez socialne varnosti. Ali bo za to kdo odgovarjal, če bo delovno sodišče čez leta ugotovilo, da so bile delavke žrtve nezakonitega ravnanja in šikan delodajalca?« se sprašuje Stanislav Šajn.

T. K.

Zlatarji spet stavkajo!

Ker uprava ni našla denarja za oktobrske plače in regres za letni dopust, so zaposleni v Zlatarni Celje ta ponedeljek ustavili delo. Stavkovni odbor se je z upravo dogovoril, da bodo med stavko izdelali naročeno in v naprej plačano blago, zlasti tisto za izvoz. Takšen dogovor so na članskem sestanku Skeljskega velikega večina glasov potrdili tudi zaposleni, ki želijo preprečiti še večjo škodo za podjetje, ki je v rokah upnikov (SKB in Celjske banke).

Kot nam je povedal predsednik stavkovnega odbora in Skeljski Friderik Kralj, je zaposlenim hudo zlasti zato, ker jim nihče ne pove, kakšna bo njihova usoda. Sam je le deloma optimist, prepričan je, da v negotovosti ne morejo več dolgo živeti. Stavka se nadaljuje in bo trajala do izplačila zamujene plače in regresa.

F. K.

BODO DELAVCI RUŠKEGA MINA OSTALI OPEHARJENI?

Delavci ruškega podjetja Min stavkajo že od 4. novembra. Po be-
dah predsednika stavkovnega odbora Ivana Repoluska terjajo plače
maj, junij, julij, avgust, september, oktober in november, regres
letni dopust in ureditev svojega statusa. Čeprav stavkajo že več
mesec dni, ni uresničena še niti ena njihova stavkovna zahteva.

Delavci Mina, vsaj večina med
imi, so bili do lanskega poletja
posleni v Tovarni dušika Ruše
iroma v njeni družbi Storitve.
edi lanskega poletja pa je Sk-
i Republike Slovenije za razvoj
i poslovnih oziroma proizvo-
i prostorov Tovarne dušika pro-
i invalidskemu podjetju Min.
i podpisu kupoprodajne pogo-
e se podjetje Min obveža-
da bo za nedoločen čas zapo-
i 15 delavcev Tovarne dušika,
i katerimi je bila večina inva-
eglov.

Repolusk: Zadnjo plačo smo
delavci Mina dobili meseca maja.

Kupoprodajna pogodba pa ni
bila nikoli realizirana. Podjetje
je sicer prevzelo omenjenih
delavcev, ni pa se moglo
izplačati v zemljiško knjigo kot
stnik kupljenih nepremičnin.
premiščinne, ki jih je republiški
vojni sklad prodal Minu, so bile
meč že pod hipoteko. Podjetje
in pa brez lastninske pravice nad
pljenimi nepremičninami ni
glo pridobiti od bank hipotekar-
ga kredita, ki ga je nujno po-
bovalo za zagonska sredstva.
podjetje Min bančnih kreditov
dobilo, je zabredlo v težave,
so jih na svoji koži najbolj
čutili delavci.

GOLJ PREKINITEV?

Delavci Roga so v ponedeljek nekaj po enajsti prekinili dvo-
tensko stavko, s katero so zahtevali izplačilo oktobrskih plač
tretjega dela regresa ter povrnitev stroškov za voznine in ma-
ine: vodstvo podjetja jim je namreč zagotovilo, da bo v sredo
izpolnilo njihovo prvo zahtevo – izplačilo plač.

Nadomestilo za vožnjo in
kano ter polovico neizplačanega
kaharja za sezonsko delo naj bi
bilo do 17. t. m.; o drugih zahte-
v – izplačilu zadnje tretjine
pesarja ter kadrovskih spremem-
in drugih 'podrobnostih' – pa

Podjetje Min si je najprej pri-
zadevalo, da bi republiški razvojni
sklad, ki je vso stvar zakuhal,
poplačal hipoteke in tako kupcu
nepremičnin omogočil vknjižbo
lastninske pravice v zemljiško
knjigo. Ker pa sklad na tovrstne
predloge kupca sploh ni odgovoril,
je podjetje Min kupoprodajno
pogodbo razdrlo, prevzete dela-
vce pa odpustilo in jih napotilo
nazaj v Tovarno dušika Ruše. Toda
prizadetih delavcev njihov bivši
delodajalec ni bil pripravljen
ponovno zaposliti. In ker niso bili
odpušeni zakonito, si tudi niso
mogli zagotoviti socialne varnosti
na zavodu za zaposlovanje. Ker
niso hoteli sprejeti delovnih knji-
žic, jih je vodstvo podjetja Min
deponiralo na oddelku za gospo-
darstvo občine Ruše. Medtem ko
»nikogaršnji« delavci stavkajo,
se pristojni ne morejo dogovoriti,
kdo je dolžan rešiti njihov status
in kdo mora poskrbeti za njho-
vo socialno varnost.

Nič krivi delavci so s pomočjo
Sindikata kovinske in elektroin-
dustrije storili vse, da bi pristoi-
ni rešili njihov status. Niso se
obrnili samo na vodstvo Mina, na
vodstvo Tovarne dušika in na
republiški razvojni sklad, ampak
so s svojimi težavami večkrat
seznanili tudi inšpektorat za delo,
pristojna ministrstva, vodstva
političnih strank v Ljubljani, vlado
in celo varuha človekovih pravic.
Toda vsi njihovi dosedanjí naporí
so bili zaman. Nihče jim ni do-
slej niti odgovoril. Zdi se, da se
za ureditev njihovega statusa in
za njihove temeljne pravice bori
samo še sindikat Skei. S pomočjo
službe pravne pomoči pri območni
organizaciji ZSSS za Podravje
bodo prizadeti delavci poskušali
najti pravico in zadoščenje na
sodišču. Res pa je, da bodo mor-
ali na to na sodišču čakati več
let. Ker do takrat ne sami ne njho-
ve družine ne bodo mogli živeti
»od zraka«, ostaja vprašanje, kaj
bo z njimi. Vprašanje, kdo je
odgovoren za njihovo trpljenje in
nesrečo in kdo je dolžan poskr-
beti za njihovo socialno varnost,
ostaja še naprej odprto.

Najbolj žalostno pri tem je, da
pristojni državni organi dopuščajo
takšno poigravanje lastnikov in
delodajalcev z delavci...

Tomaž Kšela

VSAK PRIMER – Predsednik stavkovnega odbora Stane Kušar (levo)
v ponedeljek ukazal stavkovnim stražarjem pred glavnim vvhodom v
K, naj snamejo z vrat tablo z napisom stavka, zraven pa zabičal, naj je
ar ne vržejo proč, ker utegne že kmalu priti prav...

Delavci Mina so odločeni, da se ne bodo pustili izigrati!

Mesečna plača: 13.318 tolarjev v denarju in bonih na roke

Stavkajoče ruškega Mina smo obiskali. Zaradi vsega, kar so
moralí preživeti v zadnjem letu, niso samo ogorčeni, ampak tudi
globoko prizadeti. Kaj so nam povedali?

November 1995	12.1.1996	15.000
1.12.1995	15.000 SIT	
2.12.1995	15.000 SIT	
3.12.1995	15.000 SIT	
4.12.1995	15.000 SIT	
5.12.1995	15.000 SIT	
6.12.1995	15.000 SIT	
7.12.1995	15.000 SIT	
8.12.1995	15.000 SIT	
9.12.1995	15.000 SIT	
10.12.1995	15.000 SIT	
11.12.1995	15.000 SIT	
12.12.1995	15.000 SIT	
13.12.1995	15.000 SIT	
14.12.1995	15.000 SIT	
15.12.1995	15.000 SIT	
16.12.1995	15.000 SIT	
17.12.1995	15.000 SIT	
18.12.1995	15.000 SIT	
19.12.1995	15.000 SIT	
20.12.1995	15.000 SIT	
21.12.1995	15.000 SIT	
22.12.1995	15.000 SIT	
23.12.1995	15.000 SIT	
24.12.1995	15.000 SIT	
25.12.1995	15.000 SIT	
26.12.1995	15.000 SIT	
27.12.1995	15.000 SIT	
28.12.1995	15.000 SIT	
29.12.1995	15.000 SIT	
30.12.1995	15.000 SIT	

Plačilna lista dveh delavcev Mina za leto 1996.

Ivan Janže: Večina med nami je delala v Tovarni dušika več kot
30 let, zato smo mnogi tudi postali delovni invalidi. Sedaj, ko smo
dali vse od sebe, pa se nas hočejo vsi rešiti. Direktor Mina Jovica
Nikolič se je z nami v minulem letu nedopustno poigraval in nam
lagal v obraz. Zaposlenim že skoraj leto dni ne daje več plač. Samo
občasno nam je stisnil kakšen tolar v roke. Ali ni sramota, da za zaščito
naših pravic niso pristojni državni organi storili nič. Prav tako niso
za spoštovanje zakonitih delavskih pravic v Minu storile nič politične
stranke (sam sem obvestil LDS in ZLSD), vlada in drugi, ki smo jih
obveščali o naših težavah. Če bi živeli v pravni državi, bi moralo
podjetje Min že zdavnaj v stečaj, njegov direktor pa v zapor.

Zlatko Kropivšek: Po kolektivni pogodbi bi moral zaslužiti okoli
70 tisoč tolarjev na mesec. Prve tri mesece sem dobival normalno
plačo, potem pa mi je direktor začel dajati denar na roke. Potem
sem moral za eno plačo delati tri mesece. Poleg tega pa ne vem,
ali je delodajalec zame plačeval prispevek za pokojninsko in zdra-
vstveno zavarovanje. Bojim se, da ni!

Ostoj Tesič: Za zadnje tri mesece dela sem dobil samo okoli
35 tisoč tolarjev na roke. Zadnjo plačo sem dobil maja.

Ivan Repolusk: Delodajalec je delavce plačeval različno. Ka-
dar je imel denar, je enemu stisnil v roke pet tisoč tolarjev, druge-
mu deset tisoč. Tisti, ki so bili na terenu, pa niso dobili nič. Neka-
terim delavcem je dajal denar kar na ulici v mestu.

Vinko Kores: Direktor nam je dajal denar tako, kakor da bi ga
dajal otrokom za sladoled. Meni je dal 29. maja 3.000 tolarjev, 7.
junija 15.000 tolarjev, 10. junija 15.000 tolarjev, 28. junija 5.000
tolarjev, 5. julija 25.000 tolarjev, 9. avgusta 15.000 tolarjev, 5. septembra
5.000 tolarjev in 20. septembra 25.000 tolarjev. Ves ta čas sem de-
lal osem ur dnevno.

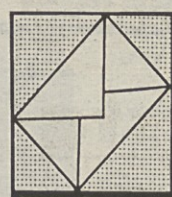
Robert Korošec: V letošnjem letu sem dobil za 11 mesecev dela
s polnim delovnim časom izplačano na roke brez plačilnih listov
skupno 146 tisoč tolarjev v denarju in bonih (mesečno to znese
13.318 tolarjev, na uro pa 71 tolarjev).

Branislav Trstenjak: Za enajst mesecev dela s polnim delov-
nim časom sem dobil na roke izplačanih 180 tisoč tolarjev v de-
narju in bonih.

Dragan Džogazović: O ravnanju direktorja in o naših tegobah
sem petkrat obvestil inšpekcijo dela, vendar ni nihče ukrepal, da
bi zaščitil naše pravice. Bojim se, da je tudi sklad vedel, kam nas
posilja, ko so nas premestili v Min.

Ivan Čebe: Delavci terjamo, naj poslovanje Mina in vse transakcije,
ki so nas prizadele, preveri inšpekcija za delo, agencija za plačilni
promet in davčna uprava. Potem naj pristojni ukrepajo po zakonih.

12.1.1996	15.000
22.1.1996	10.000 SIT
24.1.1996	20.000 BON
11.3.1996	10.000 BON
20.3.1996	10.000 SIT
22.3.1996	10.000 BON
8.5.1996	30.000 SIT
19.6.1996	20.000 SIT REGRES
26.7.1996	15.000 BON
5.11.1996	20.000 SIT - REGRES
5.11.1996	20.000 SIT

PREJELI
SMO

Ne za politiko – za delovna mesta gre!

Navajeni smo že modrih
politično-poslovnih odločitev;
marsikoga niti ne spravijo več
iz tira. Ne vem, kakšne igrice

igrate, niti me to ne bi zanimalo, če ne bi bil med 55 mladimi lju-
dmi, ki so bili prepričani, da imajo zagotovljeno prihodnost, tudi
moj otrok. Gospod Štorman je tem fantom in dekletom obljubil
zaposlitev z edinim pogojem, da uspešno končajo šolo in pridno
delajo. Če bo torej moj sin uspešno končal šolo ter vestno in pošteno
delal, se mi za njegovo prihodnost ni treba bati. Tako sem mislila
do danes.

Še na misel mi ni prišlo, da se bo zataknilo prav tam, kjer se
sploh ne bi smelo. Gospod Štorman naenkrat ne more in ne sme
več poskrbeti za svojih 55 učencev, ker mu neka jako bistra odločitev
to onemogoča. Vse kaže, da bomo imeli še en motel ob avtocesti
z že tradicionalno negostoljubnim osebjem, a seveda zasoljeni-
mi cenami. Prav zanima me, koliko je gostincev v Sloveniji, ki tako
uspešno vzgajajo svoj lastni kader. Ni jih tudi prav veliko, ki dajo
gostu občutek, da je v njihovih obratih zaželen. In ni jih tudi ve-
liko, ki so si znali ustvariti ugled tudi zunaj meja Slovenije. A vse
to očitno nič ne pomeni; nasprotno, uspešne ljudi je treba usta-
viti, jim vzeti voljo in očitno preprečiti tudi to, da pomagajo pol-
niti državno blagajno. Da po svojih močeh skrbijo za to, da se
število brezposelnih ne povečuje, ni tudi nikomur mar. Mar naj
naši otroci, ki so imeli vse možnosti postati dobri natakarji in kuharji,
delajo »Pri Darsu«, kjer ti še trdo kuhanega jajca in preste ne
ponudijo? Ne, hvala!

Prepričana sem, da vsaj starši Štormanovih učencev mislijo po-
dobno kot jaz. In naj me vrag, gospodje, če nisem sposobna zbrati
staršev teh otrok, pa njihovih sorodnikov, znancev in prijateljev
in se boriti za njihovo prihodnost! Štorman potrebuje samo možnost,
da odpira nova delovna mesta, za vse drugo zna že od nekdaj zelo
dobro poskrbeti sam.

Marija Rak,
Latkova vas 245, Prebold

Odprto pismo ministru Dragonji in direktorju Nemcu

Zaposleni v Tiskarni Ljudske pravice in Sindikat Pergam se ponovno
obračamo na Vas, da Vas seznanimo z resničnostjo propadanja
našega podjetja in svojimi eksistenčnimi težavami.

Že več kot leto dni se vlečejo težave in propad podjetja, ki je še
pred nekaj leti užival ugled in zgled, tako doma kot v tujini. Sto-
letna tradicija je bila motiv današnjemu rodu zaposlenih, da svoje
delo opravlja korektno, kvalitetno in ceneno, ker smo se žaveda-
li, da lahko le na ta način ostanemo konkurenčni in uspešni. Tako
prepričanje je vodilo večino zaposlenih, žal pa ne struktur, ki so
vodile in upravljale podjetje. Z neodgovornostjo so se lotili la-
stninske preobrazbe, nakupovanja dražje strojne opreme in ne-
nazadnje prodaje stavbe, ki je omogočala zaslužek kar nekaj ge-
neracijam dobrih grafičarjev. Vse naštetu nikdar ni bilo podprto
z dobrim in strokovno izdelanim sanacijskim programom, ki bi
bil sprejemljiv za vse vodilne strukture. Individualne težnje in hotenja
so kljub svarilom sindikata prevladovala. Posledice takšnega ra-
vnanja so bile za nekatere predvidljive, večini pa spretno prikre-
te in zanikane. Kljub prizadevanju vodilnih struktur, da z mani-
pulacijami in dezinformacijami izpeljejo lastninjenje »po svoje«,
so zaposleni, tudi s pomočjo sindikata, le spoznali, da so ogolju-
fani. Zamiki in neredna izplačila plač so bila dovolj velika dej-
stva, da so nekateri vodilni pravočasno zapustili podjetje s takrat
še vedno lepimi plačami in verjetnimi odpravninami. Zaposleni
so počasi ostali sami s svojim sindikatom in osamelim direktorjem.

Višek dogajanj Vam je poznan. Zgodila se je stavka, v kateri
sindikat in zaposleni niso dosegli praktično ničesar. Ničesar, ker
tudi ničesar od nikoder ni bilo mogoče več dobiti, ker je bilo že
marsikaj v preteklosti spretno »pospravljeno«. Ostal je le apel
direktorju, naj odstopi, kar se je zgodilo, in prošnja Vam, da nam
končno le prisluhnete. Res, prišlo je do dveh pogovorov z Vami,
ki so marsikomu med nami vplivali optimizem, v resnici pa se ni
zgodilo nič. Ostale so besede, agonija zaposlenih se je nadaljevala
vse do danes, ko je večina doma na čakanju – brez plač za mese-
ce avgust, september, oktober in november, regresa za tekoče leto
in četrtnine regresa za leto 1995. Ostali smo tudi brez 70-odstot-
nih nadomestil za čas čakanja, kot tudi upanja in vere, da nam
želi sploh kdo še pomagati. Morda bo to Sklad Republike Slove-
nije za razvoj, pod okrilje katerega prehajamo. Morda zato, ker
do danes kljub pozivom za razgovor še ni odreagirala. Tako ostajajo
ljudje še naprej lačni upanja, hrane in s težkimi duševnimi stiskami
ob mislih na svoje otroke.

Ob vsem tem se sprašujemo, koga obsojati? Mar sindikat, ki
so ga nekateri izbrali za grešnega kozla, ker je to najlažje, pa čeprav
je vsem jasno, da so nas okradla nesposobna in v klane razdeljena
poslovodstva? Mar sami sebe, ki smo se pustili ogoljufati? Goljufe,
ki so spretno manipulirali z nami, ob tem pa »okradli« podjetje?
Morda ministrstvo, denacionalizacijskega solastnika in sedaj še
Sklad, ki mirno in brez občutka puščajo umirati podjetje in nas
zaposlene? Sprašujemo se tudi, ali bo vse to početje bivših vod-
stvenih struktur ostalo zaposlenim in širši javnosti nerazkrito in
zatemnjeno. Morda pa jim ostaja celo možnost ugodnega naku-
pa zgledno očiščenih in zaščitnih strojev ob morebitnem stečaju?

Spoštovani gospod minister, spoštovani gospod direktor:
Javno vas pozivamo, da skladno s svojo odgovornostjo in po-
govorom na Ministrstvu ukrepate in prekinite agonijo ljudi, ki že
štiri mesece niso dobili svojih plač. Prosimo Vas, da preprečite
nadaljevanje škode, ki jo trpijo zaposleni, podjetje in tudi naša
država, ko naša tiskarna sameva, čeprav ima sodobno tehnolo-
gijo, sposobne in skrbne ljudi ter trg.

Dušan Rebolj
Predsednik KSS Pergam

Jože Jager
Sindikat Pergam Tiskarne Ljudske pravica

Septembrske bruto plače višje za pol odstotka

INFLACIJA URADNO ZAOSTAJA ZA PLAČAMI

Statistika zaradi narave zbiranja podatkov o plačah le te od vseh podatkov o gospodarskih gibanjih zbere in obdela najkasneje. Zato imamo pred seboj njeno sporočilo o gibanju plač v letošnjem septembru: nominalne bruto plače so se septembra povečale za pol odstotka v primerjavi z avgustovskimi, za 17,7 odstotka glede na lanski september in za 14,7 odstotka v primerjavi med letošnjimi in lanskimi devetimi meseci. Pri tem so se plače v gospodarstvu glede na avgust zmanjšale za dve desetinki odstotka, k rasti v primerjavi z lanskim septembrom in primerjavi med devetmesečnim obdobjema obeh let pa so prispevale 3,6 in 2,7 odstotne točke manj kakor plače v negospodarstvu. Realne bruto plače pa so presegle avgustovske za desetinko odstotka, lanskoletne septembrske za 7,3 in celoletne za 4,3 odstotka.

Povprečna bruto plača na zaposlenega je bila septembra 131.918 tolarjev; v gospodarstvu zaposleni so prejeli povprečno po 121.918, v negospodarstvu pa po 161.456 tolarjev. Ura dela v gospodarstvu je bila plačana s 713, v negospodarstvu pa z 936 tolarji. Od avgusta se je povečala v vseh področjih dejavnosti, najbolj v izobraževanju in kulturi — za 3,9 odstotka. Najvišjo povprečno mesečno bruto plačo za plačano uro so dobili zaposleni v finančnih in drugih poslovnih storitvah, 1063 tolarjev, najnižjo, 596 tolarjev, pa v obrti in

osebni storitvah. V panogah dejavnosti pa je bila najvišja povprečna bruto plača za plačano uro v panogi zavarovanje posesti in oseb, 1390 tolarjev, najnižja, 608 tolarjev, pa v predelavi nekovinskih rudnin. Če k plači dodamo še vse druge stroške, ki jih imajo delodajalci z zaposlenimi (prispevki, plačani dopusti, bolniške in tako dalje), dobimo takšno razmerje v cenah dela: v Sloveniji stane en zaposleni delodajalce toliko kot 21 zaposlenih na Kitajskem, kot štirje češki zaposleni in petkrat manj kot en zaposleni v Nemčiji.

Pregled plač po gospodarskih panogah pokaže razlike med plačami in tudi razlike v gibanjih plač. Septembrske plače so se glede na avgustovske povečale v 35 panogah, najbolj, za 5,7 odstotka, v kmetijskih storitvah. Zmanjšale pa so se v 39 panogah, najbolj v prekladalnih storitvah, za 9,9 odstotka. Zaposleni v strojogradnji pa so prejeli nespremenjene plače. Najvišje plače so prejemali zaposleni v skladih, v povprečju kar 231.719 tolarjev, najmanjše pa zaposleni v čevljarstvu in galanterijski industriji. V povprečju so prejeli 75.103 tolarjev bruto. Povprečne bruto plače na zaposleno osebo so se najboj povečale v primerjavi s plačami avgusta v podravski regiji, in sicer za 1,4 odstotka, najmanj, za 0,4 odstotka, pa na Gorenjskem. Povečale so se še v štirih regijah. Zmanjšale pa so se v šestih regijah, najbolj na Dolenjskem, za 1,4

odstotka. Največjo bruto plačo na zaposleno osebo imajo v osrednjeslovenski regiji, in sicer 150.240 tolarjev, najnižjo pa v koroški regiji, 114.721 tolarjev. Pregled plač po občinah pokaže, da je bila največja bruto plača

izplačana zaposlenim v podjetjih in drugih organizacijah v občini Cerklje na Gorenjskem, 178.727 tolarjev. K plačam so seveda prišle tudi nadure in nekatera zaostala izplačila, denimo ob periodičnem ali zaključnem obračunu, vendar

ta niso ne vem kako dvignila plač. Na zaposlenega je prišlo za 474 tolarjev zaostalih izplačil in za 2189 tolarjev nadur. Največ, in sicer 5963 tolarjev, so za nadure dobili zaposleni v zdravstvu in socialnem varstvu.

Rast inflacije uradno zaostaja za plačami, toda cene življenjskih potrebščin so v minulih dvanajstih mesecih rastle hitreje od inflacije in že dosegle 10-odstotno letno stopnjo rasti.

Delovni mesec je bil za zaposlene različno dolg. V povprečju smo delali 171 ur; v 71 panogah se je število delovnih ur v septembru zmanjšalo, v predelavi barvastih kovin kar za 8,5 odstotka, v štirih pa povečalo.

B. R.

Pomanjkljivo izdelano svetlobno okrasje za novoletne jelke

NE SVETLOBNE VERIGE, TEMVEČ VERIGE SMRTI

Najmanj leto dni še bodo občani kupovali svetila, o katerih ne bodo vedeli, ali so povsem varna za uporabo. To velja predvsem za tako imenovane svetlobne verige, nize lučk za okras božičnih drevesc in novoletnih jelk. Zdaj namreč nimamo ustreznega tehničnega predpisa, ki bi izdelovalce svetil zavezoval, da svoj izdelek naredijo v skladu z izbranim tehničnim standardom, trgovce pa, da prodajajo samo take izdelke. Po pričakovanjih naj bi odgovorni minister odlok o izdaji tehničnega predpisa za svetila podpisal enkrat v prihodnjem letu. Za zdaj pa smo občani prepuščeni sami sebi, svojemu znanju ali natančnosti in potrpežljivosti pri nakupu svetlobnih verig, da ne kupimo izdelka, ki ne zagotavlja vsaj osnovne varnosti pri njegovi uporabi. Zato je Urad za varstvo potrošnikov prek javnih medijev opozoril občane na možne pomanjkljivosti svetlobnih verig in

dodal navodilo, kako lahko brez ustreznega znanja ugotovijo kakovost njihove izdelave.

V sporočilu medijem je Urad za varstvo potrošnikov zapisal, da večina svetlobnih verig ni izdelana v skladu z ustreznimi standardi, ki zagotavljajo osnovno varnost. Izkušnje tržnih inšpektorjev dokazujejo, da dobavitelji in prodajalci svetlobnih verig pogosto, zaradi pretirane želje po dobičku, nezavedno ali celo zavestno pozabljajo na varnostne in druge zahteve pri omenjenih izdelkih. Zaradi pomanjkljive tehnične ali tehnološke izvedbe lahko pride do električnega udara, požara ali celo smrti, saj svetlobne verige navadno priključujemo na napetost 220 voltov. Zaradi svoje radovednosti so ogroženi zlasti otroci.

Kako lahko brez posebnega znanja ugotovimo, ali gre za slab izdelek? Izdelovalci pogosto uporabljajo pretanke električne žice. Nevarne so

žarnice, ki jih lahko brez posebnega napora izpulimo iz ohišja; v velike okove lahko otroci vtaknejo prste; nogice dvopolnega vtičnika morajo biti dovolj dobro izolirane; izdelovalci pogosto uporabljajo ceneno plastiko, ki običajno ni niti samougasljiva. Potipajte na stojnici priključene demonstracijske vzorce: slaba plastika je po nekaj urah delovanja zmehčana. Poleg teh pomanjkljivosti svetlobne verige pogosto nimajo ustrezne deklaracije na embalaži, navodila so površna ali v tujem jeziku. Utripajoče izvedbe večinoma nimajo ustreznega atesta o nepovzročanju radiofrekvenčnih motenj.

Zakaj pa imamo tržne inšpektorje, smo se vprašali in poklicali urad glavnega tržnega inšpektorja. Odgovoril nam je tržni inšpektor Pavel Gorše.

Od konca lanskega leta ni več obvezen noben standard, če zanj ni izdan tehnični predpis. Ta določa, kateremu tehničnemu standardu se

morajo izdelovalci, uvozniki ali prodajalci podrežati. Podobno je v Evropi, kjer imajo težave zaradi preveč ohlapne direktive Evropske unije. V Sloveniji je že pripravljen osnutek tehničnega predpisa o svetilih. Sprva je bil namenjen samo svetlobnim verigam, vendar so avtorji ugotovili, da bi ga bilo smotno razširiti na vsa svetila. Da še ni podpisan, za veljavnost zadošča že podpis pristojnega ministra, so po mnenju Pavla Goršeta krivi pritiski domačih proizvajalcev svetil. Za zdaj so inšpektorji nemočni, je še povedal, saj ne morejo predpisati preizkušnje ustreznosti teh izdelkov. Zato ne morejo vedeti, kateri izdelki so slabi in zrelji za pregon.

Zaradi tega vam namesto veselih praznikov želimo potrpežljivo in ostro oko ter srečno roko pri izbiri okrasnih lučk za stanovanja in drevesca.

B. R.

Piše: Rudi Kropivnik

Strah razjeda tudi duše šefov (9.)

TUJE NALOŽBE ZA BOLJŠO KONKURENČNOST

Z odpiranjem našega gospodarstva se s tujo konkurenco ne srečujemo samo na tujih trgih, temveč tudi na domačem. Zato se je zanimanje za lastno konkurenčno sposobnost v mednarodnem merilu v naših podjetjih povečalo. Vse bolj prihajajo do spoznanja, da so dejavniki mednarodne konkurenčne sposobnosti tudi dolgoročna industrijska kooperacija, joint-ventures in neposredne tuje naložbe, tuje pri nas in naše v tujino. Ker je pri nas največje zanimanje za tuje naložbe v naša podjetja, si najprej ogledimo vprašanja, ki se v zvezi s tem postavljajo. Nekateri se zelo zavzemajo, da bi tuje vlagatelj vabili z dajanjem posebnih ugodnosti. Vprašanje pa je, zakaj bi morali biti domači investitorji manj zanimivi za razvoj slovenskega gospodarstva, pri drugih enakih pogojih, ko je pa znano, da se domači lastniki podjetij težje odločajo za selitev podjetij na ugodnejše lokacije, kot se odločajo tuji.

Stalno se objavljajo podatki, iz katerih se vidi, da je pri nas manj

tujih naložb, kot jih je denimo v državah članicah Cefte, s katerimi se radi primerjamo. Iz spremljajočih komentarjev se zaznava čudenje, zakaj imajo nas manj »radi«, precej se govori o tem, da smo Slovenci bolj nagnjeni k nasprotovanju tujim naložbam, manj je pa zaslediti resnejšo analizo pravih vzrokov za takšno stanje.

Letos se je po ocenah tujih institucij izboljšala boniteta naše države. To je spodbudno, saj se bo zato povečalo zanimanje za naložbe pri nas, kar pomeni, da bodo tuji začeli resneje proučevati naše podjetniško okolje. Ankete, ki so jih opravili v različnih državah med tujimi investitorji, so pokazale, da je predmet proučevanja najprej vprašanje, kolikšen je trg v državi, kjer imajo namen locirati podjetje, na katerih trgih bodo z nove lokacije lahko bolj uspešno tržili, kakšne so ovire za izvoz v nekatere druge države in podobno. Dobre možnosti trženja z določene lokacije so, ob dobri splošni boniteti, najpomembnejši

pogoj za zburjanje interesa za neko državo.

Stroški proizvodnje so naslednje vprašanje, ki ga tuji investitorji analizirajo, potem ko dobijo zadovoljiv odgovor glede možnosti trženja. Poleg stroškov dela na enoto proizvoda so predmet proučevanja zlasti stroški davčnega sistema, uvozniki stroški, stroški obrestnih mer in podobno.

Tuji investitorji proučujejo tudi vse druge dejavnike, ki lahko vplivajo na uspešnost proizvodnje in poslovanja, kot so: strokovna usposobljenost bodočih zaposlenih in njihove delovne navade, razumljiva oziroma njihovi podobna delovna zakonodaja, možnosti oskrbe iz lokalnih virov tudi z vsem drugim, kar bodo potrebovali za normalno proizvodnjo, stanje infrastrukture, zlasti telekomunikacij, predpisi glede ekologije itd. Problem je lahko tudi vprašanje jezika, v katerem se bo tuji investitor sporazumeval s svojimi bodočimi sodelavci. Primer: direktor nemške družbe, ki je k nam prenesla

del proizvodnje, je povedal, da je pred tem poizkušal v Španiji in na Portugalskem, pa je odstopil od namena zaradi ovir pri sporazumevanju.

Države dokaj različno privabljajo tuje investitorje. Nekateri širokogrudno ponujajo ugodnosti; dajejo davčne in carinske olajšave, subvencije za odpiranje novih delovnih mest, ugodnosti pri nakupu nepremičnin, ugodne zagonske kredite itd. Tisti, ki ne ponujajo ugodnosti samo tujim investitorjem, opozarjajo na nevarnosti takšnega razvoja. Na eni strani bodo dobičkonosna, v izvoz usmerjena podjetja v tuji lasti, ki jih posebej podpira država, na drugi strani pa slabo konkurenčna skupina podjetij v domači lasti, ki so nekonkurenčna tudi zato, ker niso bila deležna državnih ugodnosti, in ki so sicer usmerjena pretežno na domači trg. Iz navedenih razlogov je zato boljše podpirati vse nove naložbe ne glede na lastništvo, pač pa glede na to, koliko prispevajo k razvoju takšne sestave gospodarstva, ki bo dolgoročno mednarodno konkurenčna. Po podatkih iz drugih držav lahko tudi sklepamo, da pospeševalni ukrepi samo za privabljanje tujih investitorjev očitno nimajo odločilnega vpliva na obseg neposrednih tujih naložb. Za primer lahko navedem Češko, ki nima nobenih posebnih pospeševalnih ukrepov, pa je kljub temu v ob letu 1990 do letos dosegla 107 dolarjev neposrednih tujih naložb na prebivalca, medtem ko smo mi v enakem času

dosegli le 50 dolarjev.

Neposredne tuje naložbe imajo pomemben vpliv na družbeno ekonomski razvoj v vsaki državi, zato se zanje zanimajo v pretežni večini držav. Ekonomsko ogledalo Urada za makroekonomske raziskave in razvoj je v letošnji julijski številki objavilo rezultate gospodarskega razvoja s tujim (so)lastnikom in podjetji v domači lasti. Po dobičku in po izvozu prednjačijo prva. Zanimivo je, da so do enakih ugotovitev prišli tudi v drugih državah. Visoko rentabilnost takih podjetij gradijo matične firme skoraj izključno na lastni tehnologiji, menedžmentu in stroškovno ugodni lokaciji. Visok delež izvoza je posledica tega, da dislocirani obrati delajo sestavne dele za matično firmo ali pa plasirajo proizvodnjo preko utečene prodajne mreže matične firme. Slaba plat teh podjetij, katerih (so)lastniki so tuji, je, da imajo v pretežni večini samo proizvodno funkcijo in trženje na domačem trgu. Tako je tudi zato, da lahko matične firme, ki neprestano iščejo ugodnejše lokacije, bolj enostavneje prenesejo proizvodnjo na novo, ugodnejšo lokacijo. Irska, ki je bila v naši javnosti predstavljena kot država, ki uspešno privablja tuje investitorje, ima tudi težave s fluktuacijo podjetij v tuji lasti. Kar 19 odstotkov vseh proizvodnih podjetij v tuji lasti, ki so bila leta 1973 na Irskem v obratovanju, so do leta 1987 zaprli. Tako pa ni s podjetji, ki nimajo samo proizvodne funkcije, temveč tudi lasten

razvoj, trženje in visoko stopnjo samostojnosti pri sprejemanju poslovnih in razvojnih odločitev.

Slovenija ima v poprečju strokovno bolj usposobljene in pri delu zanesljivejše prebivalce, toda tudi višje stroške dela kot naši konkurenti v drugih državah v tranziciji. Zato pri nas pridejo v poštev le proizvodnje, ki po eni strani zahtevajo bolj usposobljene delavce, po drugi pa morajo cene teh proizvodov prenesti tudi višje stroške dela. Samo inovativno in konkurenčno domače gospodarstvo je lahko iskano in zaželen partner tujim podjetjem in le takšno gospodarstvo ima lahko od tujih naložb ustrezne širše koristi. Okrepljena, od države spodbujana tehnološka prenova in raziskovalna dejavnost, modernizacija infrastrukture, naložbe v izboljšanje izobraževalnega sistema ter razvijanje domačega povpraševanja po doma narejenih izdelkih, ki so nosilci razvoja, so koraki, ki bodo Slovenijo naredili privlačno za domače in tuje investitorje.

Če se zavzemam, da naj bi predvsem spodbujali naložbe v visoko tehnologijo, ne pomeni, da si predstavljam, da je edino tovrstna proizvodnja perspektivna. Slovenija naj bi preko teh naložb čim bolj zmanjšala tehnološko zaostajanje za razvitim svetom. Perspektivna pa je vsaka dejavnost, ki je donosna. Če se ZDA splača proizvajati in prodajati sadne skoke in suhe slive v Malezijo, ne vem, zakaj ne bi mogli tudi pri nas biti uspešni s podobnimi proizvodnjami.

ZDRAVJE NA KARTICO

Na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije so sredi tega tedna predstavili načrt projekta za uvedbo sistema kartice zdravstvenega zavarovanja, ki bo zamenjal sedanjo zdravstveno izkaznico. Gre za zahteven projekt uvajanja tako imenovane pametne (smart) kartice, s katero naj bi posodobili in poenostavili administrativno poslovanje v zdravstvu. Projekt bo veljal okrog tri milijarde tolarjev. Denar naj bi zagotovili iz poslovnega sklada zavoda, prostovoljnega zavarovanja in sofinanciranja dobaviteljev.

Novo, računalniško vodeno kartico zdravstvenega zavarovanja naj bi v prvi polovici prihodnjega leta najprej pilotsko preizkusili v občini Krško, v drugi polovici, najkasneje leta 1998, pa naj bi jo začeli uporabljati po vsej Sloveniji. V ta namen bodo natisnili dva milijona kartic. Slovenski projekt naj bi služil kot model za sorodne projekte v Evropi, zato ga bodo sofinancirali tudi s pomočjo programa Phare.

V Sloveniji uporabljamo enako zdravstveno izkaznico že več kot 40 let. Razmišljanja o njeni zamenjavi so se okrepila z razvojem informacijskih sistemov v zdravstvu. Za povezovanje med različnimi informacijskimi sistemi v zdravstvu je poleg razvoja računalniško izmerljivih podatkov izredno pomemben nesluten razvoj kartičnih tehnologij v 90. letih. Te so se že trdno zasidrale na finančnih, bančnih, trgovinskih, turističnih in drugih področjih. Kartična tehnologija se v zadnjem času v svetu in v Evropi čedalje bolj širi tudi na področje zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja.

Po naših in mednarodnih ocenah ima Slovenija zaviljivo raven

opremljenosti zdravstvenih ustanov z računalniki, zaradi česar ne bi smeli imeti posebnih težav pri uvajanju kartice zdravstvenega zavarovanja.

Kartica zdravstvenega zavarovanja

Na zavodu so najprej preučevali projekte uvajanja kartične tehnologije v Evropi in v svetu, junija letos pa so predstavili predlog vsebinske zasnove naše kartice zdravstvenega zavarovanja, njenih osnovnih funkcij in nabora podatkov. Med možnimi tehnologijami - magnetno, lasersko optično in smart oziroma pametno, so se odločili za to zadnjo in jo izpopolnili. Pametna kartica ima ključ komunikiranja med

ambulanto in zavarovancem, česar laserska kartica (njen vnet zagovornik je Boris Šušteršič, svetnik in hkrati predsednik Zveze invalidov Slovenije) ne premore. Pa tudi zaščita podatkov naj bi bila na laserski kartici slabša.

Kartica se bo zlagoma širila, najprej bo služila za administrativne namene (ujeljavljanje pravic iz obveznega in prostovoljnega zavarovanja), izbiro osebnega zdravnika in kasneje za izdajanje elektronskih receptov. Po novem namreč ne bo treba več pisati receptov - zdravniki so jih zdaj napisali letno tudi po 14 milijonov - ampak bodo elektronski recepti kar na kartici, ki jo bodo v lekarni vsta-

ktivnih podatkov, zdravnikom in lekarnarjem manj administrativnega in papirnatega dela, elektronsko navezavo na posamezne ekspertne informacijske sisteme. Skratka, v omrežju bo povezan celoten sistem zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja. Evidentirana bo vsaka zdravstvena storitev, vse goljufije napačnega zaračunavanja storitev bodo prišle »na čisto«.

Tako bo kartica zdravstvenega zavarovanja prispevala k večji racionalizaciji v zdravstvu na rovaš notranjih rezerv, ne pa na rovaš kakovosti zdravstva. Pred zid bo postavila tudi mnoga podjetja, ki danes proizvajajo invalide, saj jih bo natančno prešela. Prispevna stopnja bo za takšna podjetja višja, konec bo solidarnosti. To bo hkrati ekonomska spodbuda za varnejše delo.

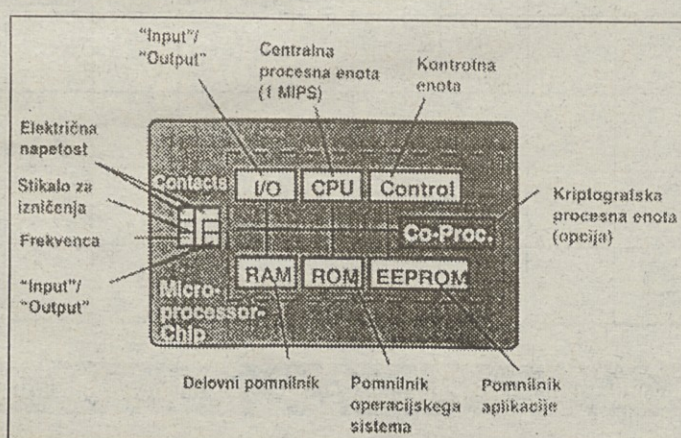
do desetih zvečer, bodo pokrili ves slovenski prostor.

Profesionalna kartica

Kartica zdravstvenega zavarovanja bo delovala le v navezi s tako imenovano profesionalno kartico, s katero bo razpolagal zdravnik in bo onemogočala, da bi kdo od zunaj vdrl v sistem. Profesionalna kartica bo odpirala vrata do zdravstvenih podatkov na različnih elektronskih medijih ter na drugih karticah v zdravstvu in v lokalnih podatkovnih bazah zdravstvenih ustanov. Profesionalna kartica bo hkrati ključ do oddaljenih baz z občutljivimi zdravstvenimi podatki (univerzitetne bolnišnice). V začetku bo profesionalna kartica služila izključno za dostop do podatkov na kartici zdravstvenega zavarovanja.

Finančni načrt

Na zavodu za zdravstveno zavarovanje so pripravili podroben finančni načrt, koliko bo veljalo uvajanje sistema kartice zdravstvenega zavarovanja, ki bo nadomestila sedanjo zdravstveno izkaznico. Začetna investicija, ki bo veljala okrog tri milijarde tolarjev, je bolj ali manj že pokrita. Približno 1,3 milijarde tolarjev dolguje zavodu vlada (vrnila naj bi jih marca v prihodnjem letu), okrog 500 milijonov bo prispevalo prostovoljno zavarovanje, 500 milijonov program Phare, 400 milijonov banke, preostalo bo pokrito iz poslovnih skladov. Primerjava stroškov in prihrankov kaže, da se bo začetna investicija povrnila v treh letih in pol.

Pametna kartica je glavna smer v razvoju tehnologije mikroprocesorskih kartic

vili v računalnik in prebrali. Takšna zasnova kartice omogoča tudi naknadno vključevanje drugih razvojnih pobud, kot je na primer opredeljevanje in vnašanje določenih medicinskih podatkov.

Največja prednost kartice je v tem, da omogoča prenos podatkov med različnimi podatkovnimi bazami. Delodajalcu pomeni znatno manj administrativnega dela, zavarovancu boljše kakovost storitev, samostojno ažuriranje administra-

Veljavnost podatkov na kartici bo časovno omejena, zato jih bo moral vsak zavarovavec posebej občasno preverjati in ažurirati. Za tiste, ki so mlajši od 18 let, in za upokojece, se bodo podatki preverjali na tri mesece. S tem v zvezi bodo na voljo samopostrežni terminali za ažuriranje kartic. Namestili jih bodo po zdravstvenih domovih, bolnišnicah in lekarnah. Z mrežo samopostrežnih terminalov, ki bodo obratovali od šestih zjutraj

Ko bo kasneje nadgrajena z dodatnimi funkcijami, bodo o tem vprašanju nedvomno potrebne naknadne razprave v pristojnih zdravstvenih ustanovah.

Profesionalna kartica naj bi zagotavljala varstvo podatkov. Zato je nujno, da ima vsaka profesionalna kartica znanega imetnika - osebo, ki odgovarja za njeno rabo in za tajnost kode. Tudi za uporabo profesionalne kartice v administrativne namene je potrebno pri vsaki kartici natančno določiti odgovorne osebe, ki jo uporabljajo.

Zaščita osebnih podatkov v zdravstvenem informacijskem sistemu je prav gotovo področje, o katerem bo v prihodnosti še veliko besed. S stališča zbiranja podatkov pomeni morebitno nevarnost zlasti nenatančnost, napačnost, nepopolnost in neažurnost zbranih podatkov. Podobne nevarnosti se lahko pojavljajo v postopku obdelave, uporabe in prenosa podatkov. Posledica tega je lahko drugačna vsebina podatka oziroma oblikovanje takšne informacije, ki ne ustreza več dejanskim lastnostim posameznika. Upajmo, da se bomo znali temu izogniti.

Marija Frančeskin

NAJNOVEJŠE NA TRGU UPORABNE STROKOVNE LITERATURE ZA UPRAVLJALSKO PRAKSO V PODJETJIH!

Če ste:

- **menedžer**
- **delavski predstavnik (član sveta delavcev, sindikalni zaupnik, predstavnik v nadzornem svetu, delavski direktor) v podjetju**
- **strokovni delavec na kadrovskem področju**

in želite pri svojem delu iti v korak z razvitim svetom ter biti zares uspešni,

ALI SI LAHKO PRIVOŠČITE, DA NE BI POZNALI NAJSODOBNEJŠIH SVETOVNIH TRENDOV NA PODROČJU KREATIVNEGA VKLJUČEVANJA ČLOVEŠKEGA DEJAVNIKA V PRIZADEVANJA ZA VEČJO POSLOVNO USPEŠNOST PODJETIJ???

Svetovno in domačo strokovno literaturo iz tega področja je za vas proučil mag. **Mato Gostiša** ter najpomembnejša spoznanja strnil v najnovejši knjigi

PARTICIPATIVNI MANAGEMENT

Sodobna teorija in praksa organizacijske udeležbe zaposlenih v svetu in pri nas

Zanesljivo boste presenečeni nad spoznanjem, kako daleč za razvitim svetom (v nasprotju s pogostim precej domišljavim samoprepičanjem) v resnici caplja slovenska menedžerska praksa glede učinkovitosti upravljanja človeških virov in oblikovanja zaposlenih v največjo konkurenčno prednost podjetji ter kako strahotno napačno je žal pri nas prevladujoče menedžersko gledanje na celovito razvijanje sistema delavske participacije v podjetjih.

Knjiga je izšla v sozaložbi ČZP Enotnost in študijskega centra za industrijsko demokracijo "Studio participacis" in jo lahko naročite pisno na naslov ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, ali po telefonu 061/321-255 ali faksu 061/311-956. Cena knjige je 6.500 tolarjev (+5% p. d.).

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, nepreklicno naročamo izvodov knjige

PARTICIPATIVNI MANAGEMENT

Ime in priimek osebe, ki daje naročilo:

Račun nasloviti na (firma):

Ulica, poštna številka in kraj:

1. Račun bomo poravnali v zakonskem roku.

2. Knjigo mi pošljite po povzetju (za individualne naročnike).

Žig

Podpis:

Datum:

VAJENCI NE BODO HLAPCI

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, član strokovnega sveta Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje Sandi Bartol ter član področne kurikularne komisije Gregor Miklič so 19. novembra organizirali okroglo mizo, na kateri so s predstavniki sindikalnih central in panožnih sindikatov temeljito obravnavali Predlog izhodišč za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega oziroma strokovnega izobraževanja ter nasplo novega sistema poklicnega izobraževanja. Stališča in predlogi, ki so jih sprejeli, so takšni:

Predlagana izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega oziroma strokovnega izobraževanja, ki jih je pripravila področna kurikularna komisija, so v načelu dobra osnova za uvedbo novega sistema poklicnega izobraževanja, ki mora temeljiti na socialnem dialogu delodajalskih organizacij in sindikatov. Z dualnim sistemom, ki ga šolska zakonodaja postopno uvaja, se po mnenju sindikatov odpravljajo slabosti usmerjenega izobraževanja, saj naj bi zagotovil boljše pogoje za poklicno, teoretično in praktično izobraževanje. Za praktično izobraževanje nosijo največji del odgovornosti delodajalci. Za poklicno izobraževanje je treba določiti minimalne standarde tako za teoretični kot za praktični del, zagotoviti ka-

drovske in materialne možnosti za njegovo izvajanje in tako v kali preprečiti, da bi bili vajenci predvsem poceni delovna sila.

Sindikati kot predstavniki delojemalcev oziroma bodočih vajenc imajo pri oblikovanju in razvoju poklicnega in strokovnega izobraževanja zahtevne naloge in odgovornosti. Za sindikate je temeljno izhodišče celotne prenove, da mora normalno sposoben učenec, dijak, vajenec z normalno prizadevnostjo in v normalnih pogojih življenja, šolanja in dela z rednim šolanjem doseči poklicno izobrazbo. Poklicno in strokovno izobraževanje ne sme biti podrejeno samo interesom delodajalcev, ampak tudi interesom izobraževancev, tako z vidika pogojev za izobraževanje kakor tudi pri zagotavljanju njegove delovnopravne, socialne in druge zaščite. Delodajalec mora svojega vajenca po končanem šolanju redno zaposliti. Sindikat se bo angažiral pri pripravi spremenjene delovnopravne in druge zakonodaje ter kolektivnih pogodb posameznih panog.

Pri uvajanju novosti, ki jih za poklicno in strokovno izobraževanje prinaša nova zakonodaja, naj se upošteva načelo postopnosti. Tako šolska kot delodajalska stran sta dolžni s skupnim delovanjem zagotoviti pogoje za učinkovito praktično izobraževanje, in sicer: usposobiti ustrezne in kvalificirane izobražence - mojstre, ki bodo imeli

potrebno strokovno in andragoško znanje; zagotoviti primerne in iz vidika zdravja in varstva pri delu ustrezne prostore in opremo; omogočiti dolgoročen in stabilen sistem financiranja praktičnega izobraževanja, kjer bi bilo treba proučiti možnosti, da bi ga delno sofinancirala tudi država.

Poudarjanje ciljev, da morajo programi šolanja temeljiti na strategiji primerljivosti izobraževalnih programov z razvitimi evropskimi deželami je z vidika mobilnosti ali zaposlovanja šolanih kadrov v teh državah dobro, ni pa v nacionalnem interesu. Ta cilj bi zato morali drugače opredeliti.

Predlog izhodišč za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ne rešuje v celoti vprašanja poklicnega in strokovnega izobraževanja mladine s telesnimi in psihičnimi motnjami, kar zadeva njihovo enakopravno vključevanje v izobraževalni sistem. Izhodišča tudi ne opredeljujejo dovolj možnosti napredovanja v posameznih specifičnih poklicih.

Nujno bi morali izdelati nacionalni plan kadrovskih potreb skladno z dolgoročno usmerjenostjo gospodarstva. Temu bi morala biti podrejena tudi nomenklatura poklicev in izobraževalni programi nižjega in srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Sandi Bartol

